...РЕСПУБЛИКАН... ИМ. А.С.ПУ...

ШЫН

1925 чылдың август 31-де үнүп эгелээн

Ниитилел-политиктиг солун

№ 36 (17998)

2011 чылдың апрель 2, суббота

Садар өртээ 5 рубль.

e-mail:shyntuva@mail.ru; shyntuva@yandex.ru

ТУСКАЙ ҮНДҮРҮЛГЕ

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХООЙЛУЛАРЫ

Тыва Республиканың Хөй-ниити палатазының дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

Бо Конституция хоойлузу Тыва Рес-бликаның Конституциязының 4-кү чүүлүнге үштүр Тыва Республиканың Хөй-ниити латазын тургузарының болгаш ажыл-рудулгазының чурумун доктаадып турар.

1 чүүл. Тыва Республиканың Хөй-ниити латазының эрге-байдалы

1. Тыва Республиканың Хөй-ниити па-тазы (моон соңгаар — Хөй-ниити палатазы эн) Тыва Республиканың девискээринде рттап турар Россия Федерациязының маатыларының, хөй-ниити каттыжыышкын-рының, коммерция эвес организациялар-ң каттыжыышкыннарының Тыва Респуб-каның күрүне эрге-чагырга органнары-би-тус чер бот-башкарылга органнары-биле ва Республиканың күрүне эрге-чагырга ганнарының болгаш тус чер бот-баш-рылга органнарының ажыл-чорудулгазын-хөй-ниити контрольду боттандырар рулгалар-биле күрүне политиказын ажыл-кылып база күүседип турар үеде олар-н саналдарын барымдаалаар сорулга-, а ол ышкаш Тыва Республиканың де-скээринде чурттап турар болгаш (азы) түр тен, ооң иштинде хосталгазын казыдып ткен черлерде Россия Федерациязының аатыларының эрге-ажыктарын, эргеле- болгаш хосталгаларын камгалаар со-галар-биле кады ажылдажылгазын дырып турар.

2. Хөй-ниити палатазын ооң ажыл-чору-азынга Россия Федерациязының хамаа-рының, Тыва Республиканың девискээ-де бүрүткеттинген хөй-ниити каттыжыыш-нарының болгаш коммерция эвес низацияларның каттыжыышкыннарының итиктиг партиялардан аңгыда) төлээлек-ериниң эки тура-биле киржилгезин мдаалап, хевирлеп тургузар.

. Хөй-ниити палатазы боду таңмалыг аш майык-бланкылыг болур.

. "Тыва Республиканың Хөй-ниити пала-" деп атты Тыва Республиканың күрүне -чагырга органнарының, тус чер бот-арылга органнарының, а ол ышкаш хөй- каттыжыышкыннарының, коммерция организацияларның каттыжыыш-арының, организацияларның, албан ериниң болгаш бүдүрүлгелерниң ат-нга ажыглап болбас. "Тыва Респуб-ның Хөй-ниити палатазы" деп атка е бүрүткели кылбас.

Хөй-ниити палатазының турар чери — л хоорай.

чүүл. Хөй-ниити палатазының ажыл-дулгазының хоойлу-дүрүм үндезини

эй-ниити палатазы бодунуң ажыл-улгазын Россия Федерациязының Кон-циязынга, федералдыг хоойлуларга, Республиканың Конституциязынга, бо итуция хоойлузунга, Тыва Республика-өске-даа хоойлуларынга болгаш ативтиг хоойлу-дүрүм актыларынга илеп боттандырып турар.

чүүл. Хөй-ниити палатазының галары болгаш кылыр чүүлдери

Тыва Республиканың күрүнениң, миктиг болгаш социал хөгжүлдезиниң ула айтырыгларын ажык болгаш ажык-г чугаалажырын, Тыва Республиканың е эрге-чагырга органнарының болгаш ер бот-башкарылга органнарының ирлерин хүлээп ап, Тыва Респуб-лерин болгаш хосталгаларын камгалап турар үеде хөй-ниитиниң санал-оналын барымдаалаарының механизмин сайзыраңгайжыдарын, Тыва Республикага хамааты ниитилелдиң институттарын тургузарының чорулгазынга идиг бээрин хандырар сорулга-биле Хөй-ниити палатазын тургузуп турар.

2. Хөй-ниити палатазының кол-кол сорулгалары болза:

1) күрүне политиказын хевирлеп тургузарынга хамаатыларны, хөй-ниити каттыжыышкыннарын болгаш коммерция эвес организацияларның каттыжыышкыннарын хаара тудары, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга болгаш тус чер бот-башкарылга органнары-биле оларның кады ажылдажылгазын хандырары, күрүне политиказын боттандырарынга оларны хаара тудары;

2) эң чугула хоойлу төлевилелдеринге, Тыва Республиканың социал-экономиктиг хөгжүлдезиниң болгаш муниципалдыг районнарның болгаш хоорай округтарының девискээр хөгжүлдезиниң программаларының төлевилелдеринге хөй-ниитиниң экспертизазын эрттирери, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга болгаш тус чер бот-башкарылга органнарының Тыва Республиканың чурттакчы чонунуң эрге-ажыктарынга хамааржып турар нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдеринге саналдарны белеткээри;

3) республика программаларының, Тыва Республиканың хоойлуларының, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарының, тус чер бот-башкарылга органнарының социал-экономиктиг адырны хөгжүдериниң айтырыгларының талазы-биле нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының күүсеттинип турарынга хөй-ниитиниң мониторингизин чорудары болгаш Тыва Республиканың нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларынга, программаларны күүседириниң механизминге өскерилгелер киирериниң талазы-биле Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарынга сүмелерни белеткээри;

4) Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга болгаш тус чер бот-башкарылга органнарының ажыл-чорудулгазынга, а ол ышкаш массалыг информация чепсектеринге сөстүң хостуг чоруун сагып турарынга хөй-ниитиниң контролюн бо Конституция хоойлузунга дүүштүр боттандырары;

5) регион ужур-дузалыг болгаш хамаатыларның болгаш хөй-ниити каттыжыышкыннарның конституция езугаар эргелерин, хосталгаларын болгаш хоойлуда көрдүнген эрге-ажыктарын боттандырарынче угланган хамаатыларның эгелекчи чоруун илередип тывары болгаш деткиири;

6) хоругдал черлеринде кижиниң эргелерин хандырар талазы-биле күрүне политиказын чорударынга идиг бээрин боттандырары.

4 чүүл. Хөй-ниити палатазын тургузарының принциптери

Хөй-ниити палатазын тургузарының кол-кол принциптери болза:

1) хөй-ниити палатазын хевирлеп тургузарынга хамаатыларның, хөй-ниити каттыжыышкыннарының киржириниң эки тура-биле болуру;

2) Тыва Республиканың девискээринде бүрүткеттинген хөй-ниити каттыжыышкыннарының (политиктиг партиялардан аңгыда) тазының кежигүнүнге кандидаттар депшидер эргелии;

3) Хөй-ниити палатазының кежигүннеринге кандидатттар депшидериниң болгаш ону хевирлеп тургузарының чорудулгазынга Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарының болгаш тус чер бот-башкарылга органнарының киришпези.

5 чүүл. Хөй-ниити палатазының составы

1. Хөй-ниити палатазы күрүнениң болгаш ниитилелдиң мурнунга онза ачы-хавыяалыг чээрби беш кежигүнден дараазында составтыг кылдыр тургустунар:

алды хамаатыны Тыва Республиканың Баштыңы — Чазааның Даргазы бадылаар;

хөй-ниити каттыжыышкыннарының, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкыннарының он тос төлээлерин — Тыва Республиканың муниципалдыг район болгаш хоорай округу бүрүзүнден бир-бир төлээни.

2. Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге кандидат кылдыр депшидерин болдурбас черлер:

политиктиг партиялар, ооң иштинде оларның регион болгаш тус чер каттыжыышкыннары;

"Экстремисчи ажыл-чорудулгага удур демисел дугайында" Федералдыг хоойлуга дүүштүр экстремисчи ажыл-чорудулганы боттандырарын болдурбазының дугайында бижимел сагындырыг алган хөй-ниити каттыжыышкыннары, бир эвес ол сагындырыгны суд хоойлуга дүүшпес деп санаваан болза, сагындырыг берген хүнден эгелээш бир чылдың дургузунда;

"Экстремисчи ажыл-чорудулгага удур демисел дугайында" Федералдыг хоойлуга дүүштүр ажыл-чорудулгазын доктаадып каан хөй-ниити каттыжыышкыннары, бир эвес ол доктаадыышкынны суд хоойлуга дүүшпес деп санаваан болза.

6 чүүл. Хөй-ниити палатазын хевирлеп тургузарының чуруму

1. Тыва Республиканың Баштыңы — Чазааның Даргазы хөй-ниити каттыжыышкыннары-биле, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкыннары-биле, культура, өөредилге болгаш эртем ниитилежилгелери-биле болгаш чогаадыкчы эвилелдер-биле эрттирген сүмележилгелериниң түңнелинде күрүнениң болгаш ниитилелдиң мурнунга онзагай ачы-хавыяалыг алды хамаатының кандидатураларын тодарадыр болгаш ол хамаатыларга Хөй-ниити палатазының составынга кирерин саналдаар.

2. Хөй-ниити палатазының составынга кирер деп санал алган хамаатылар ону алган хүнден үжен хонук дургузунда бодунуң чөпшээрежип турарының дугайында азы Хөй-ниити палатазының составынга кирериндең ойталап турарының дугайында Тыва Республиканың Баштыңынга — Чазааның Даргазынга бижимел-биле дыңнадыр.

3. Тыва Республиканың Баштыңы — Чазааның Даргазы Хөй-ниити палатазының составынга киреринге хамаатыларның бижимел чөпшээрелин алган хүнден үжен хонук дургузунда азы бо чүүлдүң 2-ги кезээнде доктадып тургускан хуусаа эрткен болза, Хөй-ниити палатазының ооң тодаратканы алды кежигүнүн бадылаар болгаш Хөй-ниити палатазының долу составын хевирлеп тургузарын оларга саналдаар.

Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының тодаратканы Хөй-ниити палатазының кежигүннерин бадылаарының дугайында шиитпирни чарлык ... хүлээп алыр. Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының Чарлыын республиканың массалыг информация чепсектеринге ону хүлээп алган хүнден эгелээш, беш хонук дургузунда парлаар ужурлуг.

4. Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының бадылааны Хөй-ниити палатазының кежигүннери ону тургузарының ийиги чадазынче кирер.

Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының бадылааны Хөй-ниити палатазының кежигүннери Хөй-ниити палатазын хевирлеп тургузуп тура, ажык болгаш ажык-чарлыг чорукту хандырар талазы-биле хемчеглерни алыр. Ол сорулгаларга олар массалыг информация чепсектеринге Хөй-ниити палатазын тургузарының ийиги чадазының эгелээнин Хөй-ниити палатазының составынче кандидатуралар эргелерлиг черлерни, саналдарны хүлээп алыр хуусаазын, киирер документилерниң даңзызын болгаш хевир-майыктарын база айтырыг салыры-биле харылзажыр телефоннарны айытпышаан, дыңнадыр ужурлуглар.

Хөй-ниити палатазының составынче кандидатураларны депшидерин, дүрүм езугаар хөй-ниити каттыжыышкыннарының болгаш коммерция эвес организацияларның каттыжыышкыннарының эргелелиниң дээди органнары, оларның уставтарынга дүүштүр боттандырар. Хөй-ниити палатазының составынче бодунуң төлээлерин депшидер дугайында шиитпир хүлээп алган хөй-ниити каттыжыышкыны, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкыны ооң составынче үштен эвээш эвес, чогуур муниципалдыг районнуң, хоорай округунуң девискээринде доктаамал азы хөй кезиинде ында чурттап турар кандидатураларны Хөй-ниити палатазынче киирер. Санал-биле кады Хөй-ниити палатазынче хөй-ниити каттыжыышкынының, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкынының күрүне бүрүткелиниң болгаш уставының дугайында херечилелиниң хоолгазын, Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге кандидаттар депшидер дугайында шиитпирин, кандидаттар дугайында медээлерни болгаш Хөй-ниити палатазының ажылынга киржиринге кандидаттарның бижимел чөпшээрелин, хөй-ниити каттыжыышкынының, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкынының ажыл-чорудулгазының дугайында медээни киирер.

5. Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының бадылааны Хөй-ниити палатазының кежигүннери Хөй-ниити палатазының кежигүннеринге кандидатуралар депшидер талазы-биле саналдар хүлээп алырының хуусаазының доозулганының соонда, он хонук дургузунда хөй-ниити каттыжыышкыннарының, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкынының он тос төлээлерин — муниципалдыг район, хоорай округу бүрүзүнден бир-бир төлээни Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге хүлээп алыр дугайында шиитпирни үндүрер.

Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге хүлээп алыр дугайында шиитпирни кижи бүрүзүнге хамаарыштыр аңгы-аңгы, Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының бадылааны Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң үштүң ийи кезиинден эвээш эвезиниң ажык бадылаашкыны-биле хүлээп алыр. Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының бадылааны Хөй-ниити палатазының кежигүн бүрүзүнге Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге хүлээп алыышкын дугайында айтырыгны чугаалажыр хуралдың болур хүнүнге чедир ийи хонук бурунгаар хуралдың болур шагының, чериниң дугайында дыңнаткан турар ужурлуг. Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге хүлээп алырындан

ойталаарының барымдаалары болза:

бо чүүлдүң 4-кү кезээниң үшкү абзазында негелделерни хөй-нити каттыжыышкынналарының, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкыннарының сагывааны;

Хөй-ниити палатазының составынга кандидаттарның дугайында шын эвес медээлерни хөй-ниити каттыжыышкыннарының, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкыннарының киргени;

бо Конституция хоойлузунуң 10-гу чүүлүнде көрдүнген негелделерни Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге кандидаттарның сагывааны.

6. Хөй-ниити каттыжыышкыннарындан, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкыннарындан — республиканың муниципалдыг тургузугларының төлээлерин Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге кандидатураларны чугаалажып көөрүнүң болгаш шилилгезин чорударының чурумун Хөй-ниити палатазының Регламентизи тодарадыр.

7. Хөй-ниити палатазының чаа составын хевирлеп тургузуп турар үеде Хөй-ниити палатазының составы мурнуку составтың чартыындан эвээш эвези өскерилген турар ужурлуг.

8. Бир эвес Хөй-ниити палатазының долу составы бо чүүлде доктаадып тургускан чурум езугаар тургустунмаан болза, азы Хөй-ниити палатазының чаңгыс безин кежигүнү бүрүн эргелерин 13-кү чүүлдүң 1-ги кезээниң 2-9 пунктуларынга дүүштүр хуусаадан эрте соксаткан болза, Хөй-ниити палатазының чаа составын дараазында чурум езугаар киирер:

Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге Тыва Республиканың девискээринде чурттап турар Россия Федерациязының хамаатыларын хүлээп алыр дугайында шиитпирни Тыва Республиканың Баштыңы — Чазааның Даргазы бо чүүлдүң 1 - 3 кезектеринде көрдүнген чурум езугаар хүлээп алыр, бо тарарылгада айыттынган ажыл-чорудулганың хуусаазы чартыынга чедир кызырлыр;

Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының бадылааны Хөй-ниити палатазының кежигүннери хөй-ниити каттыжыышкыннарының, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкыннарының төлээлерин Хөй-ниити палатазынче хүлээп алырының дугайында шиитпирни бо чүүлдүң 4-кү болгаш 5-ки кезектеринде көрдүнген чурум езугаар хүлээп алыр.

7 чүүл. Хөй-ниити палатазының кежигүнү болуру-биле холбашкан кызыгаарлаашкыннар

1. Хөй-ниити палатазының кежигүнү бодунуң бүрүн эргелерин боттандырып турар үеде политиктиг партия кежигүнү болурун түр када доктаадыр.

2. Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң сөөк-язызын, шажын-чүдүлгезин, черчуртун азы партияга хамаарылгазын барымдаалап каттыжар чоруун болдурбас.

8 чүүл. Хөй-ниити палатазының бирги хуралы

1. Хөй-ниити палатазының бүрүн эргелиг составын хевирлеп тургускан хүнден эгелээш, 30 хонуктан орайтатпайн, Хөй-ниити палатазының бир дугаар тургустунган составы бирги организастыг хуралынга чыглыр. Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң доктаадып тургускан санының үштүң ийи кезии ооң составынче кирген болза, Хөй-ниити палатазын бүрүн эргелиг деп санаар.

Хөй-ниити палатазының бирги хуралын чыылдырарын болгаш белеткелин организастаарын Хөй-ниити палатазының мурнуку составының Чөвүлели боттандырар.

2. Хөй-ниити палатазының бир дугаар тургустунган составының, а ол ышкаш Хөй-ниити палатазының бүрүн эргелерин хуусаа бетинде дүжүрген таварылгада, бирги хуралын чыылдырарын болгаш эрттиреринң белеткелин организастаарын Хөй-ниити палатазының ажылдап турар кежигүннеринден болгаш Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының төлээлеринден тургустунган комиссия боттандырар. Комиссияның составын Тыва Республиканың Баштыңы — Чазааның Даргазы бадылаар.

3. Хөй-ниити палатазының чаа составының бирги хуралын Тыва Республиканың Баштыңы — Чазааның Даргазы азы төлээлеткен албан-дужаалдыг кижи ажыдар. Хөй-ниити палатазының даргазы соңгуткужеге чедир хуралды Хөй-ниити палатазының назы-хар талазы-биле эң улуг кежигүнү башкарар.

4. Хөй-ниити палатазының бирги хуралынга дараазында айтырыгларны шиитпирлээр:

а) Хөй-ниити палатазының Регламенитизин хүлээп алыр;

б) Хөй-ниити палатазының Даргазын соңгуур;

в) Хөй-ниити палатазының ажылчын органнарын (комитеттерин болгаш комиссияларын) хевирлеп тургузар;

г) Хөй-ниити палатазының комитеттериниң болгаш комиссияларының даргаларын соңгуур.

Бирги хуралга өске айтырыглар чугаалашпас.

5. Бо айтырыглар талазы-биле Хөй-ниити палатазының шиитпирин Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң доктаадып тургускан санының хөйүнүң бадылаашкыннарыбиле хүлээп алыр болгаш доктаалдарга киирер.

9 чүүл. Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң бүрүн эргелериниң хуусаазы

1. Хөй-ниити палатазының бүрүн эргелериниң хуусаазы ийи чыл болур болгаш Хөй-ниити палатазының бирги хуралын эрттирген хүнден санап эгелээр. Хөй-ниити палатазының чаа составының бирги хуралының хүнүнден эгелеп Хөй-ниити палатазының мурнуку составының бүрүн эргелери доостур.

2. Бир эвес Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң доктаадып тургускан санының үштүң бир кезиинден эвээш эвезиниң эгелээшкинин езугаар азы Хөй-ниити палатазының чөвүлелиниң Хөй-ниити палатазының Регламентизинде доктаадып тургускан чурумун езугаар боттары тараар дугайында шиитпир хүлээп алган болза, Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң бүрүн эргелери доостур.

Бо Конституция хоойлузунуң 13-кү чүүлүнде көрдүнген таварылгаларда Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң бүрүн эргелери дооступ болур.

3. Хөй-ниити палатазының бүрүн эргелери хуусаадан эрте доозулган таварылгада Хөй-ниити палатазының бүрүн эргелериниң доозулганының соонда, үжен хонуктан эрттирбейн, Тыва Республиканың Баштыңы — Чазааның Даргазы Хөй-ниити палатазының чаа составын тургузар дугайында шиитпирни хүлээп алыр.

10 чүүл. Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге негелделер

1. Россия Федерациязының 18 хар четкен, Тыва Республиканың девискээринде доктаамал чурттап турар хамаатызы Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге кирип болур.

2. Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге кирбес ужурлуг кижилер:

1) Тыва Республиканың Баштыңы — Чазааның Даргазы, Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң), муниципалдыг тургузугларның тус чер хуралдарының депутаттары, Тыва Республиканың Чазааның кежигүннери, күрүнениң болгаш муниципалитеттиң өске-даа күрүне албан-дужаалдарын, күрүнениң болгаш муниципалдыг албанның албан-дужаалдарын, тус чер бот-башкарылга органнарынга соңгулдалыг албан-дужаалдарын ээлеп турар кижилер, судьялар, прокурорлар;

2) судтуң шиитпири-биле бодун бүрүнүбиле башкарып шыдавас азы чамдыкта башкарып шыдавас деп санаткан кижилер;

3) шииттирген үези эртпээн азы ол үени ап кагбаан кижилер;

4) Бо Конституция хоойлузунуң 13-кү чүүлүнүң 1-ги кезээниң 8-ки пунктузунда айыттынган барымдаа езугаар Хөй-ниити палатазынга кежигүнү хүлээлгезин соксаткан кижилер.

11 чүүл. Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң ооң ажылынга киржилгези

1. Хөй-нииттти палатазының, комитеттериниң болгаш комиссияларының хуралдарынга Хөй-ниити палатазының кежигүнү боду олуржур ужурлуг. Эргени өске кижиге дамчыдарын болдурбас.

2. Хөй-ниити палатазының, комитеттериниң болгаш комиссияларының ажылчорудулгазының айтырыгларынга хамаарыштыр бодунуң саналын Хөй-ниити палатазының кежигүнү ажыы-биле киирер эргелиг.

3. Хөй-ниити палатазының кежигүнү бодунуң бүрүн эргелерин хөй-ниити каттыжыышкыннарының шиитпирлери-биле холбаштырбас.

4. Хөй-ниити палатазының кежигүнүнге бодунуң бүрүн эргелерин күүседиринге деткимчени Тыва Республиканың күрүне эргечагырга органнары, тус чер бот-башкарылга органнары болгаш оларның албан-дужаалдыг кижилери көргүзер ужурлуг.

12 чүүл. Хөй-ниити палатазының кежигүнүнүң шынзылгазы

1. Хөй-ниити палатазының кежигүнү Хөй-ниити палатазының кежигүнү деп шынзылгалыг болур, ол ооң бүрүн эргелерин бадыткаар документ болур.

2. Хөй-ниити палатазының кежигүнүнүң шынзылгазының үлегер-майыын болгаш тайылбыр бижимелин Хөй-ниити палатазы бадылаар.

13 чүүл. Хөй-ниити палатазының кежигүнүнүң бүрүн эргелерин соксадыры болгаш доктаадыры

1. Хөй-ниити палатазының кежигүнүнүң бүрүн эргелери Хөй-ниити палатазының Регламентизинде көрдүнген дараазында таварылгаларда соксаар:

1) ооң бүрүн эргелериниң хуусаазы доозулганда;

2) бир эвес Хөй-ниити палатазының кежигүнү политиктиг партияда кежигүн болуп турарын Хөй-ниити палатазынга бүрүн эргелерин боттандырар хуусаазында доктаатпаан болза;

3) Хөй-ниити палатазының кежигүнүнүң бүрүн эгелерин эки тура-биле бодундан дүжүрүп турарының дугайында Хөй-ниити палатазының чөвүлелинче билдириишкин киргенде;

4) ону Россия Федерациязының Федералдыг Хуралының Күрүне Думазының депутадынга соңгаанда, Россия Федерациязының Федералдыг Хуралының кежигүнүнге соңгаанда (томуйлаанда), Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң), муниципалдыг тургузугнуң тус черниң Төлээлекчилер хуралының депутадынга, а ол ышкаш тус чер бот-башкарылга органының соңгулдалыг албан-дужаалынга соңгаанда, күрүнениң хамааты болгаш муниципалдыг албанның албан-дужаалынга, судьяга азы прокурорга томуйлаанда;

5) бодунуң кадыкшылының байдалы-биле Хөй-ниити палатазының ажылынга дургаар алды ай ажыр киржип шыдаваан болза;

6) судтуң хоойлу езугаар күш кирген шиитпири-биле ону бодун бүрүнү-биле башкарып шыдавас, азы чамдыкта башкарып шыдавас, ис чок читкен азы өлген деп санаанда;

7) аңаа хамаарыштыр судтуң буруудаткан шииткели хоойлу езугаар күш киргенде;

8) Хөй-ниити палатазының кежигүнүнүң кодекизинде айыткан этиканың негелделерин каржызы-биле хажытканда;

9) Хөй-ниити палатазының кежигүнү мөчээнде.

2. Хөй-ниити палатазының бүрүн эргелери хуусаа бетинде доозулган таварылгада Хөй-ниити палатазының кежигүнүнүң бүрүн эргелери доостур.

3. Ону Россия Федерациязының Федералдыг Хуралының Күрүне Думазының, Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң), муниципалдыг тургузугнуң тус черниң Төлээлекчилер хуралының депутадынга, тус чер бот-башкарылга органының соңгулдалыг албан-дужаалынга кандидат кылдыр бүрүткээнде, а ол ышкаш үстүнде адаттынган албан-дужаалдарга кандидаттың бүзүреттирген кижизи болганда, Хөй-ниити палатазының кежигүнүнүң бүрүн эргелерин ол үеде доктаадыр.

4. Хөй-ниити палатазының кежигүнү болурун соксадыр азы доктаадыр дугайында шиитпирни Хөй-ниити палатазының хуралынга Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң доктаадып тургускан санының хөйүнүң бадылаашкыны-биле хүлээп алыр.

5. Хөй-ниити палатазының составын чаартырын хандырар сорулга-биле Хөй-ниити палатазының кежигүннерин депшидер болгаш (азы) томуйлаар дугайында шиитпир хүлээп алган черлер боттарының депшиткени болгаш (азы) томуйлааны Хөй-ниити палатазының кежигүннерин дедир кыйгыртыр эргелиглер.

14 чүүл. Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң ажыл-чорудулгазының магадылалдары

1. Хөй-ниити палатазының кежигүнү аңаа ажыл берикчизиниң чөпшээрели-биле кол ажылдап турар черинге күш-ажылчы хүлээлгелеринден хостадыр, ажылдаар олудун (албан-дужаалын) Хөй-ниити палатазының пленарлыг хуралынга, Хөй-нии[...] зының чөвүлелиниң, Хөй-ниити па[...] комиссиязының азы ажылчын[...] хуралынга киржип турар үезинд[...] арттырар эргелиг. Хөй-ниити па[...] кежигүнүнүң кол ажылдап тура[...] аайы-биле күш-ажылчы керээге [...] биле чогуур немелдени киирип б[...]

2. Хөй-ниити палатазының ке[...] Хөй-ниити палатазының кежигүн[...] эргелерин күүседири-биле х[...] чарыгдалдарын күш-ажыл хоо[...] газын езугаар ону тударынга Ты[...] ликаның республика бюджединге[...] саң-хөө чылында көрдүнген ак[...] гиниң күсели-биле эгидип бээр.

15 чүүл. Хөй-ниити пала[...] Регламентизи

1. Хөй-ниити палатазының к[...] риниң доктаадып тургускан саны[...] ийи кезиинден эвээш эвезиниң б[...] кыны-биле Хөй-ниити палатазын[...] ментизин (моон соңгаар-Реглам[...] хүлээп алыр.

2. Регламент-биле доктаадып[...] чүүлдер:

1) Хөй-ниити палатазының кеж[...] ниң ооң ажыл-чорудулгазынга ки[...] чурумун;

2) Хөй-ниити палатазының хур[...] Хөй-ниити палатазының комите[...] болгаш комиссияларының хуралда[...] нити дыңнаашкыннарын болгаш Х[...] палатазының эрттирип турары [...] хемчеглерин эрттирериниң чуруму[...]

3) Хөй-ниити палатазының чөв[...] бүрүн эргелерин болгаш ону хеви[...] гузарының болгаш ажыл-чорудул[...] чурумун;

4) Хөй-ниити палатазының да[...] бүрүн эргелерин болгаш оо[...] чорудулгазының чурумун;

5) Хөй-ниити палатазының коми[...] болгаш комиссияларын хевирлеп[...] рының болгаш ажыл-чорудул[...] чурумун, а ол ышкаш оларның [...] чуларының бүрүн эргелерин болга[...] соңгуурунуң чурумун;

6) Хөй-ниити палатазының ке[...] риниң ажыл-чорудулгазын бо Кон[...] хоойлузун езугаар соксадырының[...] доктаадырының чурумун;

7) Хөй-ниити палатазының, Хө[...] палатазының Чөвүлелиниң, ооң ко[...] риниң болгаш комиссияларының ши[...] хүлээп алырының чурумун;

8) Хөй-ниити палатазының аж[...] Хөй-ниити палатазының составынга[...] лери кирбээн хөй-ниити каттыжыы[...] рының, коммерция эвес организация[...] каттыжыышкыннарының төлээлекч[...] хаара тударының чурумун;

9) ооң ажыл-чорудулгазының ту[...] риниң дугайында Хөй-ниити палатазы[...] санының илеткелдерин белетк[...] болгаш парлаарының чурумун;

10) бо Конституция хоойлузунга д[...] Хөй-ниити палатазының иштики орга[...] таашкынының болгаш [...] чорудулгазының чурумунуң өс[...] айтырыгларын.

16 чүүл. Хөй-ниити палата[...] кежигүннериниң этика кодекизи

Хөй-ниити палатазының чөвүле[...] нити палатазының кежигүннериниң [...] кодекизин (моон соңгаар - Этика ко[...] дээр) ажылдап кылыр болгаш Хөй-[...] палатазынга бадылаар кылдыр киире[...]

Этика кодекизинде көрдүнген [...] делерни күүседири Хөй-ниити палата[...] кежигүннеринге албан болур.

Этика кодекизин Хөй-ниити палата[...] кежигүннериниң доктааткан санының [...] ийиден эвээш эвезиниң бадылаашкыны[...] хүлээп алыр.

17 чүүл. Хөй-ниити палаты[...] ажылының кол-кол хевирлери

1. Хөй-ниити палатазының ажылының[...] кол хевирлери болза, Хөй-ниити палата[...] пленарлыг хуралдары, Хөй-н[...] палатазының чөвүлелиниң хуралдары, [...] нити палатазының комитеттериниң бо[...] комиссияларының хуралдары болур.

2. Хөй-ниити палатазының плена[...] хуралын эргежок чугула апарганда, ы[...] за-даа чылда ийиден эвээш эвести эртт[...]

3. Хөй-ниити палатазының плена[...] хуралын Хөй-ниити палатазының чөвүле[...] шиитпири-биле чыылдырар.

4. Бир эвес Хөй-ниити палатазының [...] жигүннериниң доктааткан са[...]

дан хөйү киржип турар болза, Хөй-ниити палатазының пленарлыг хуралын бүрүн эрелиг деп санаар.

5. Хөй-ниити палатазының пленарлыг хуралынга Хөй-ниити палатазының Чөвүлелиниң бодунуң эгелээшкини-биле азы Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының, Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң), тус чер бот-башкарылга органнарының саналы-биле киирген айтырыгларын чугаалажыр, а ол ышкаш Хөй-ниити палатазының Регламентизинде тодаратканы чурумун езугаар Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң саналдааны айтырыгларны база чугаалажып болур.

6. Хөй-ниити палатазының ээлчег чок хуралын Хөй-ниити палатазының чөвүлелиниң эгелээшкини-биле азы Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң үштүң бир кезиинден эвээш эвезиниң эгелээшкини-биле чыылдырып болур.

7. Хөй-ниити палатазының, комитеттериниң болгаш комиссияларның хуралдарын Хөй-ниити палатазының чөвүлелиниң бадылааны ажыл планынга дүүштүр эрттирер.

8. Бо Конституция хоойлузунуң Хөй-ниити палатазынга онааган хүлээлгелерин күүседири-биле Хөй-ниити палатазы дараазында эргелерлиг:

1) хамаатылар шуулганнарын, дыңнаашкыннарны болгаш хөй-ниитиге чугула айтырыглар талазы-биле өске-даа хемчеглерни Хөй-ниити палатазының Регламентизинде доктаадып тургускан чурум езугаар эрттирер;

2) Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарының болгаш тус чер бот-башкарылга органнарының Тыва Республиканың хоойлужудулгазын хажытканының дугайында, а ол ышкаш массалыг информация чепсектеринге сөстүң хостуун хажытканының дугайында түңнелдерни үндүрер болгаш ону харыылаар органнарже азы албан-дужаалдыг кижилерже айыттынган түңнелдерни чорудар.

18 чүүл. Хөй-ниити палатазының органнары

1. Хөй-ниити палатазының кежигүннери баштайгы пленарлыг хуралга Хөй-ниити палатазының даргазын соңгуур.

2. Хөй-ниити палатазының пленарлыг хуралдарының аразында үеде Хөй-ниити палатазының чаа составының бүрүн эргелериниң бүгү үезинде Хөй-ниити палатазының доктаамал ажылдаар ажылчын органы болза, Хөй-ниити палатазының Чөвүлели болур. Хөй-ниити палатазының Чөвүлелиниң составынга Хөй-ниити палатазының секретары албан кирер.

3. Хөй-ниити палатазының даргазын Хөй-ниити палатазының ажык бадылаашкыны-биле соңгуур болгаш албан-дужаалындан хостаар. Бир эвес ол шиитпир дээш Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң доктааткан санының чартыындан хөйү бадылаан болза, Хөй-ниити палатазының даргазы соңгуткан, албан-дужаалындан хостаткан деп санаар.

4. Хөй-ниити палатазының даргазы Хөй-ниити палатазының Чөвүлелин удуртур, Хөй-ниити палатазының, Хөй-ниити палатазының чөвүлелиниң ажыл-чорудулгазын организастаар, Хөй-ниити палатазының болгаш Хөй-ниити палатазының Чөвүлелиниң хуралдарын даргалаар, Россия Федерациязының, Тыва Республиканың күрүне органнарынга, тус чер бот-башкарылга органнарынга, коммерция болгаш коммерция эвес организацияларга Хөй-ниити палатазын төлээлээр.

5. Ол органның чанынга хөй-ниити чөвүлелин тургузар дугайында саналды Хөй-ниити палатазының Чөвүлели Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органының удуртукчузунга киирер эргелиг. Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органының чанынга хөй-ниити чөвүлелин тургузарының чурумун Тыва Республиканың Чазаа тодарадыр. Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының чанында хөй-ниити чөвүлелдерниң ажылынга Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң киржилгезин Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының удуртукчулары чорудар.

19 чүүл. Хөй-ниити палатазының коллегиалдыг органнары

1. Бо Конституция хоойлузунуң Хөй-ниити палатазының харыылаары кылдыр онааганы айтырыгларны...

чорудулгазының кол угланыышкыннарының талазы-биле Хөй-ниити палатазының доктаамал комитеттерин болгаш түр комиссияларын тургузуп болур.

2. Комитеттерниң болгаш комиссияларның ажыл-чорудулгазын Хөй-ниити палатазының Чөвүлели башкарар.

3. Хөй-ниити палатазының комиссияларының составынга Хөй-ниити палатазының кежигүннери, хөй-ниити каттыжыышкыннарының, коммерция эвес организацияларның каттыжыышкыннарының Хөй-ниити палатазының ажылынче хаара туттунган төлээлери кирип болур.

20 чүүл. Хөй-ниити палатазының, Хөй-ниити палатазының Чөвүлелиниң, Хөй-ниити палатазының комитеттериниң болгаш комиссияларының шиитпирлери

1. Чугаалашкан айтырыглар талазы-биле Хөй-ниити палатазы, Хөй-ниити палатазының Чөвүлели, Хөй-ниити палатазының комитеттери болгаш комиссиялары сүме киирген шиитпирлерни хүлээп алыр. Хөй-ниити палатазының түңнелдерин, дилеглерин, сүмелерин Хөй-ниити палатазының шиитпири-биле хүлээп алыр (бадылаар).

2. Хөй-ниити палатазының шиитпирин пленарлыг хуралдарга Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң доктаадып тургускан санының хөй кезииниң бадылаашкыны-биле хүлээп алыр. Хөй-ниити палатазының шиитпиринге Хөй-ниити палатазының даргазы ат салыр.

3. Хөй-ниити палатазының Регламентизин бадылаарының дугайында, аңаа өскерилгелер болгаш немелделер киирериниң дугайында, Хөй-ниити палатазының бодун тарадырының дугайында, Хөй-ниити палатазының кежигүнүнүң бүрүн эргелерин бо Конституция хоойлузунуң 13-кү чүүлүнүң 1-ги кезээниң 8-ки пунктузунда айыттынган барымдаа езугаар, Хөй-ниити палатазының Регламентизинде көрдүнген өске-даа таварылгаларда, хуусаа бетинде соксадырының дугайында шиитпирни Хөй-ниити палатазының кежигүннериниң көрдүнген санының үштүң ийи кезииниң бадылаашкыны-биле хүлээп алыр.

4. Хөй-ниити палатазының шиитпирин Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарынче, тус чер бот-башкарылга органнарынче болгаш албан-дужаалдыг кижилерже чоруткан хүнүнден эгелээш, үжен хонук дургузунда ыяап сайгарып чугаалажыр ужурлуг. Шиитпирни сайгарып көргениниң түңнелдерин Хөй-ниити палатазынче бижимел-биле дыңнадыр. Онза чугула таварылгаларда күрүне эрге-чагырга органының, тус чер бот-башкарылга органының удуртукчузу шиитпирни сайгарып чугаалажырының хуусаазын он беш хонуктан хөй эвес хуусаага узадып болур, ол дугайында Хөй-ниити палатазынче дыңнадыр.

5. Хөй-ниити палатазының шиитпири-биле чөпшээрешпейн турар Хөй-ниити палатазының кежигүнү бодунуң онзагай саналын бижимел тайылбырга илередир. Хөй-ниити палатазының кежигүнүнүң бодунуң чөпшээрешпейн турарын илереткен ат салган бижимел тайылбырын Хөй-ниити палатазының шиитпиринге кожар болгаш ооң-биле кады массалыг информация чепсектеринче-даа, күүседикчилерже-даа чорудар.

6. Хөй-ниити палатазының шиитпирин, Хөй-ниити палатазының комитеттериниң болгаш комиссияларының шиитпирин Хөй-ниити палатазының, Хөй-ниити палатазының комитеттериниң болгаш комиссияларының кежигүннериниң доктаадып тургускан санының тус-туста хөйүнүң бадылашкыны-биле хүлээп алыр. Хөй-ниити палатазының комиттериниң болгаш комиссияларының шиитпирлеринге ол комитеттерниң болгаш комиссияларның удуртукчулары ат салыр.

21 чүүл. Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнары болгаш тус чер бот-башкарылга органнары-биле Хөй-ниити палатазының кады ажылдажылгазы

Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнары болгаш тус чер бот-башкарылга органнары-биле Хөй-ниити палатазының кады ажылдажылгазын болдурар чүүлдер:

1) Хөй-ниити палатазының оларның адрезинче чорутканы бадыткалдыг түңнелдерин Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының болгаш тус чер бот-башкарылгазының чогуур органнарының сайгарып чугаалажыры;

...ментизиниң) эрттирип турары хуралдарынга, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының болгаш тус чер бот-башкарылга органнарының коллегияларынга, хемчеглеринге Хөй-ниити палатазының Чөвүлелиниң төлээлеткени Хөй-ниити палатазының бадылаар эргелиг кежигүннериниң киржири;

3) Хөй-ниити палатазының хуралдарын, Хөй-ниити палатазының Чөвүлелиниң, ооң комитеттериниң болгаш комиссияларының хуралдарын Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының төлээлериниң, Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарының болгаш Тыва Республиканың Чазааның, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының, тус чер бот-башкарылга органнарының кежигүннериниң болгаш төлээлериниң киржилгези-биле эрттирери;

4) Хөй-ниити кады дыңнаашкыннарны, конференцияларны, Тыва Республиканың социал-экономиктиг хөгжүлдезиниң эң чугула айтырыгларын чугаалажырының өске-даа хевирлерин эрттирери.

22 чүүл. Хөй-ниити палатазының бүрүн эргелери

Бодунга онааган сорулгаларны күүседири-биле Хөй-ниити палатазы дараазында эргелерлиг болур:

1) күрүне болгаш федералдыг хоойлу езугаар камгалаттынган өске-даа чажыттар кирип турар медээлерден аңгыда, бодунуң шиитпирлээр ужурлуг айтырыгларынга хамаарышкан медээлерни Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарындан, тус чер бот-башкарылга органнарындан доктааттынган чурум езугаар негээр;

2) хөй-ниитиниң эң чугула айтырыгларының талазы-биле бүгү-ниити дыңнаашкыннарын, хамаатылар шуулганын болгаш өске-даа хемчеглерни Хөй-ниити палатазының Регламентизинде доктаадып тургускан чурум езугаар эрттирер;

3) Тыва Республиканың конституция хоойлуларының, Тыва Республиканың хоойлуларының төлевилелдеринге, Тыва Республиканың Чазааның, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдеринге, тус чер бот-башкарылга органнарының хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдеринге экспертизаны эрттирер;

4) Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарының болгаш тус чер бот-башкарылга органнарының хоойлужудулганы хажытканының дугайында түңнелдерни үндүрер болгаш айыттынган түңнелдерни ону харыылаар күрүне органнарынче, тус чер бот-башкарылга органнарынче азы албан-дужаалдыг кижилерже чорудар;

5) хөй-ниити амыдыралының аңгы-аңгы айтырыгларының талазы-биле эгелекчи саналдарны үндүрер, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарынче болгаш тус чер бот-башкарылга органнарынче саналдарны киирер;

6) бодунуң ажыл-чорудулгазының түңнелдериниң дугайында массалыг информация чепсектерин дамчыштыр республиканың чурттакчы чонунга дыңнадыр.

23 чүүл. Хөй-ниити палатазының чыл санының илеткели

Бодунуң ажылының түңнелиниң талазы-биле Хөй-ниити палатазы чыл санының илеткелин белеткээр болгаш республиканың массалыг информация чепсектеринге парлаарының аргазы-биле хөй-ниитиге болгаш Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарынга таныштырар.

24 чүүл. Хөй-ниити экспертизазы

1. Хөй-ниити палатазының Чөвүлелиниң шиитпирин езугаар Хөй-ниити палатазы Тыва Республиканың конституция хоойлуларының, Тыва Республиканың хоойлуларының төлевилелдеринге, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнарының нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдеринге, тус чер бот-башкарылга органнарының муниципалдыг хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдеринге экспертизаны эрттирер азы Тыва Республиканың Баштыңының — Чазааның Даргазының, Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң), Тыва Республиканың Чазааның дилээн езугаар Тыва Республиканың конституция хоойлуларының, Тыва Республиканың хоойлуларының төлевилелдеринге, Тыва ...бликаның күрүне эрге-чагыргазының ...арының нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдеринге, тус чер бот-башкарылга органнарының муниципалдыг хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдеринге экспертизаны эрттирер.

2. Хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдеринге экспертиза эрттирери-биле Хөй-ниити палатазы комиссияны тургузар, ол дараазында эргелерлиг:

1) хамаарылга чок эксперттерни хаара тудар;

2) экспертиза эрттирерინге эргежок чугула документилерни болгаш материалдарны бээр дугайында негелдени Тыва Республиканың Дээди Хуралынче (парламентизинче), Тыва Республиканың Чазаанче, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарынче, тус чер бот-башкарылга органнарынче киирерин Хөй-ниити палатазынга сүмелээр;

3) экспертизага киирер ужурлуг хоойлулар төлевилелдерин чугаалажып турар Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) комитеттериниң болгаш комиссияларының ажылынга киржири-биле Хөй-ниити палатазының кежигүннерин чорударын Хөй-ниити палатазынга сүмелээр;

4) экспертизага киирер ужурлуг Тыва Республиканың нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын чугаалажып турар Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң), Тыва Республиканың Чазааның хуралдарынче, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының коллегияларынче Хөй-ниити палатазының кежигүннерин чорударын Хөй-ниити палатазынга сүмелээр.

3. Хөй-ниити палатазының пленарлыг хуралдарының аразында үеде ооң бо чүүлдүң 2-ги кезээниң 2 - 4 пунктуларында айыттынган бүрүн эргелерин Хөй-ниити палатазының Чөвүлели күүседир.

4. Хөй-ниити палатазының негелдези киргенде Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи), Тыва Республиканың Чазаа, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнары, тус чер бот-башкарылга органнары Тыва Республиканың хоойлу-дүрүм актыларының негелдеде айыттынган төлевилелдерин, а ол ышкаш экспертиза эрттирерინге эргежок чугула документилерни болгаш материалдарны чорудар хүлээлгелиг.

25 чүүл. Хөй-ниити экспертизазының түңнелдерин езугаар Хөй-ниити палатазының түңнели

1. Тыва Республиканың конституция хоойлуларының, Тыва Республиканың хоойлуларының төлевилелдеринге, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнарының нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдеринге, тус чер бот-башкарылга органнарының муниципалдыг хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдеринге экспертизаның түңнелдерин езугаар Хөй-ниити палатазының түңнели сүме хевирлиг болур болгаш ону Тыва Республиканың Баштыңынче — Чазааның Даргазынче, Тыва Республиканың Дээди Хуралынче (парламентизинче), Тыва Республиканың Чазаанче, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарынче, тус чер бот-башкарылга органнарынче чорудар.

2. Тыва Республиканың конституция хоойлуларының болгаш Тыва Республиканың хоойлуларының төлевилелдериниң экспертизазының түңнелдерин езугаар Хөй-ниити палатазының түңнелин Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) комитеттеринге болгаш хуралдарынга ыяап сайгарып көөр ужурлуг.

3. Тыва Республиканың Чазааның, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының экспертизазының түңнелдерин езугаар Хөй-ниити палатазының түңнелин Тыва Республиканың Чазааның хуралдарынга болгаш Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының тус-тус органнарының коллегияларынга сайгарып көөр ужурлуг.

4. Чогуур хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдериниң экспертизазының түңнелдериниң талазы-биле Хөй-ниити палатазының түңнелдерин сайгарып көрүп тура, Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң), Тыва Республиканың Чазааның хуралдарынче, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының коллегияларынче Хөй-ниити палатазының Чөвүлелиниң төлээлеткени Хөй-ниити палатазының кежигүннерин чалаар.

5. Муниципалдыг хоойлу-дүрүм актыларының төлевилелдериниң экспертизазының түңнелдериниң талазы-биле Хөй-ниити

палатазының түңнелдерин тус чер бот-башкарылгазының чогуур органнары ыяап сайгарып көөр ужурлуг.

26 чүүл. Хөй-нийти палатазының аппарады

1. Хөй-нийти палатазының организастыг, хоойлу-дүрүм, анализтиг, информастыг, документилер-биле ажыл хандырылгазын юридиктиг эргелиг чер болбайн турар Хөй-нийти палатазының аппарады боттандырар.

2. Хөй-нийти палатазының аппарадының ажыл-чорудулгазының нийти удуртулгазын Хөй-нийти палатазының даргазы боттандырар.

Хөй-нийти палатазының аппарадының составынче Хөй-нийти палатазының секретары болгаш Хөй-нийти палатазының аппарадының ажылдакчызы (моон ыңай - Хөй-нийти палатазының аппарадының ажылдакчылары дээн) кирерлер.

3. Хөй-нийти палатазының аппарады:

1) Хөй-нийти палатазының, Хөй-нийти палатазының Чөвүлелиниң хуралдарынга документилер төлевилелдерин белеткээрин боттандырар;

2) Хөй-нийти палатазының, Хөй-нийти палатазының Чөвүлелиниң организастап турары хемчеглериниң болур чериниң болгаш үезиниң дугайында Хөй-нийти палатазының кежигүннеринге дыңнадыр;

3) ажыл-чорудулганың угланыышкыннарының талазы-биле Хөй-нийти палатазының кежигүннериниң саналдарының учедун кылып чорудар;

4) херек эмгелелиниң организастаашкынын харыылаар;

5) Хөй-нийти палатазының ажыл-чорудулгазын хандырары-биле холбашкан өске-даа хүлээлгелерни күүседир.

4. Хөй-нийти палатазының аппарадының ажылдакчылары Тыва Республиканың күрүнениң хамаатылары албан-хаакчылары болбас, оларны Хөй-нийти палатазының даргазының саналдап кииргени-биле Тыва Республиканың Чазааның Даргазының болгаш Чазааның Аппарадының Канцеляриязы албан-дужаалга томуйлаар болгаш албан-дужаалдан хостаар.

27 чүүл. Хөй-нийти палатазының кежигүннериниң боттарының бүрүн эргелерин боттандырарының байдалдары

1. Хөй-нийти палатазының кежигүннери боттарының бүрүн эргелерин, Хөй-нийти палатазының даргазындан аңгыда, хөй-нийти эгелээшкин-биле боттандырар.

2. Хөй-нийти палатазының даргазы бодунуң бүрүн эргелерин доктаамал төлевирлиг үндезинге боттандырар. Хөй-нийти палатазының даргазының болгаш Хөй-нийти палатазының аппарадының ажылдакчыларының күш-ажыл төлевириниң хемчээлин болгаш чурумун Тыва Республиканың нормативтиг хоойлу-дүрүм актылары-биле доктаадыр болгаш ол Тыва Республиканың күрүнениң хамаатылары албан-хаакчыттарының күш-ажыл төлевириниң хемчээлинден ашпас ужурлуг.

3. Хөй-нийти палатазының кежигүннеринге Хөй-нийти палатазының хуралдарын болгаш хемчеглерин эрттирер черге чедериниң болгаш дедир кээриниң, хонарының болгаш доктаамал чурттап турар черинден дашкаар черге чурттаарының (чемнериниң) чарыгдалдарын ол чарыгдалдарны үндүргенин бадыткап турар документилери бар болза, Тыва Республиканың Чазааның доктаадып тургускан хемчээлин болгаш чурумун езугаар эгидер.

28 чүүл. Хөй-нийти палатазының саңхөө болгаш өске-даа хандырылгазы

1. Хөй-нийти палатазының ажыл-чорудулгазын акшаландырарын Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизиниң күсели-биле боттандырар болгаш Тыва Республиканың Чазааның Даргазының Канцеляриязының чарыгдалдар сметазынга киирер.

29 чүүл. Бо Конституция хоойлузунуң күштүг болуп кирери

1. Бо Конституция хоойлузу, ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткенде, күштүг болуп кирер.

2. Бо Конституция хоойлузунуң күштүг болуп кирген хүнүнден эгелээш, үжен хонук дургузунда Тыва Республиканың Баштыңы — Чазааның Даргазы Хөй-нийти палатазының составының бо Конституция хоойлузунда доктаадып тургускан кезиин, кылып чоруткан сүмележилгелериниң түңнели-биле тургузар. Хөй-нийти палатазының составын тургузарының оон соңгааргы чорудулгазын бо Конституция хоойлузунуң 6-гы чүүлүнге дүүштүр боттандырар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 409 ДХ-I.

«Тыва Республиканың күрүнениң хамаатылары албанының айтырыгларының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер киирер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2006 чылдың апрель 21-де № 1739 УХ-I "Тыва Республиканың күрүнениң хамаатылары албанының айтырыгларының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга («Шын», 2006 чылдың май 11-де, июль 11-де; 2008 чылдың сентябрь 2-де; 2009 чылдың июнь 2-де; 2010 чылдың май 13-те, декабрь 28-те; 2011 чылдың январь 13-те; «Тувинская правда», 2006 чылдың август 2-де; 2007 чылдың июль 31-де; 2008 чылдың август 26-да; 2009 чылдың май 28-те; 2010 чылдың май 6-да, апрель 28-те, декабрь 30-де) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 7-ги чүүлдүң 3-кү кезээн күжүн чидирген деп санаар;

2) 8-ки чүүлдүң 9-ку кезээн күжүн чидирген деп санаар;

3) 14-кү чүүлдүң 2-ги кезээнде "65" деп саннарны "60" деп саннар-биле солуур;

4) 26-гы чүүлдүң 1-ги кезээниң 4-кү пунктузунда "чурттаар шөл" деп сөстерни "чуртталга бажыңы" деп сөстер-биле солуур;

5) 37-ги чүүлдүң 1-ги кезээнде "Тыва Республиканың күрүнениң хамаатылары албан-хаакчыларының реестрин болгаш" деп сөстерни ап кааптар.

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-биле парлаан хүнүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 413 ДХ-I.

«Күрүне биле хуу кижилерниң кады ажылдажылгаларынга Тыва Республиканың киржилгезиниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң 6 чүүлүнге өскерилге киирер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2009 чылдың ноябрь 2-де № 1552 УХ-II "Күрүне биле хуу кижилерниң кады ажылдажылгаларынга Тыва Республиканың киржилгезиниң дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунуң («Тувинская правда», 2009 чылдың ноябрь 17-де; «Шын», 2009 чылдың ноябрь 12-де) 6 чүүлүнге, 1-ги кезээниң 2-ги пунктузун күжүн чидирген деп санаары-биле өскерилгени киирер.

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 419 ДХ-I.

«Тыва Республиканың конституция хоойлуларын, Т
Республиканың хоойлуларын, Тыва Республиканың
даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын парлаары
болгаш күштүг болдурарының чурумунуң дугайында»
Республиканың Хоойлузунуң 8 чүүлүнге өскерилге к
дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентиз
чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2001 чылдың декабрь 29-да № 1277 "Тыва Республиканың конституция хоойлуларын, Тыва Республиканың хоойлуларын, Тыва Республиканың өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын парлаарының болгаш күштүг болдурарының чурумунуң дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунуң («Тувинская правда», 2002 чылдың январь 1-де; 2011 чылдың январь 18-те; «Шын», 2002 чылдың январь 10-да; 2010 чылдың декабрь 28-те) 8-ки чүүлүнге, чедиги абзацты дараазында утказыг кылдыр бижип, өскерилгени киирер:

"Тыва Республиканың Хоой
чыындызын" үндүрериниң болга
рының чурумун тургузукчузу - Т
публиканың Чазаа тургузар.".

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-бил
хүнден эгелээш, он хонук эртке
күштүг болур.

Тыва Республиканың Ча
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 422 ДХ-I.

«Тыва Республикада соңгулда комиссияларының
системазының дугайында» Тыва Республиканың
Хоойлузунга өскерилгелер киирериниң дугайынд

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентиз
чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2003 чылдың июль 9-та № 355 УХ-I "Тыва Республикада соңгулда комиссияларының системазының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2003 чылдың июль 11-де; 2004 чылдың декабрь 7-де; 2006 чылдың август 3-те; 2007 чылдың июнь 28-те; 2010 чылдың январь 19-та; «Шын», 2003 чылдың июль 11-де; 2006 чылдың июль 27-де; 2010 чылдың январь 19-та) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 4-кү чүүлдүң 3-кү пунктузунда "4 чыл" деп сөстерни "5 чыл" деп сөстер-биле солуур;

2) 5-ки чүүлдүң 2-ги пунктузунуң адаанда "ж", "з" база "и" пунктуларында "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

3) 6-гы чүүлде:

а) 3-кү пунктуга дараазында утказыг ийиги абзацты немээр:

"Муниципалдыг тургузугнуң төлээлекчи органы чок болган таварылгада, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы муниципалдыг тургузугнуң соңгулда комиссиязы тургустунмаан болганда (чок болган), муниципалдыг тургузугнуң соңгулда комиссиязының бүрүн эргелерин девискээр комиссиязынга дагзырының дугайында шиитпирни боду хүлээп алыр эргелиг.";

б) 4-кү пунктуну дараазында эдилге-биле бижиир:

"4. Муниципалдыг районнуң, хоорай округунуң соңгулда комиссиязы бадылаар эргелиг сес, тос азы он ийи санныг кежигүннерден тургустунар. Муниципалдыг тургузугнуң соңгулда комиссиязының кежигүннериниң санын муниципалдыг тургузугнуң уставы-биле тургузар.";

4) 7-ги чүүлдүң 1-ги пунктузунда:

а) бирги домакта "4 чыл" деп сөстерни "5 чыл" деп сөстер-биле солуур;

б) дараазында утказыг домакты немээр: "Бо дүрүм муниципалдыг тургузугнуң төлээлекчи органының депутаттарының катап болгаш немелде соңгулдаларын эрттирип турда, ажыглаттынмас.";

5) 8-ки чүүлде:

а) 1-ги пунктуда "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

б) 2-ги пунктуда:

бирги абзацта "ийиниң биринден эвээш эвес" деп сөстерни "чартыындан" деп сөстер-биле солуур;

адаанда "б" пунктуда "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

в) 4-кү пунктуда "Улуг Хуралдың палаталары" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле, "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

г) 9-ку чүүлдү дараазында эдилге-биле бижиир:

"9. Муниципалдыг тургузугнуң төлээлекчи органы муниципалдыг тургузугнуң соңгулда комиссиязын тургузарының дугайында шиитпирни муниципалдыг тургузугнуң соң-
гулда комиссиязының мурнунда со
бүрүн эргелериниң хуусаазы т
чедир 65 хонуктан эрте эвесте
хонуктан орайтатпайн, хүлээп алы
ону хүлээп алган хүнден эгелээш, б
дургузунда парлап үндүрер ужурл
тынган шиитпирге муниципалдыг ту
соңгулда комиссиязының составы
кандидатуралар дугайында санала
рериниң хуусааларының болгаш ч
дугайында медээ турар ужурлуг.";

д) 10-гу пунктуну дараазында эд
бижиир:

"10. Кандидатуралар депшиде
субъектилерден муниципалдыг ту
соңгулда комиссиязының составы
зы-биле саналдар хүлээп алырыны
зы, муниципалдыг тургузугнуң тө
органының шиитпирин албан-езу
парлаан хүнден эгелээш, 30 хонук
е) дараазында утказыг 11-ги
немээр:

"11. Муниципалдыг тургузугну
лекчи органы муниципалдыг тур
соңгулда комиссиязының кежиг
томуйлаар дугайында шиитпирн
ципалдыг тургузугнуң соңгулда ком
ның составының талазы-биле с
хүлээп алырының бо чүүлдүң 1-ги
езугаар доктааткан хуусаазы төнге
эгелээш, 20 хонуктан орайтатпайн
алыр болгаш хүлээп алган хүнден
беш хонук дургузунда парлап
ужурлуг.

Муниципалдыг тургузугнуң төл
органы муниципалдыг тургузугнуң с
комиссиязын тургузар дугайында
алган шиитпирин, ону хүлээп алган
3 хонук дургузунда Тыва Республ
Соңгулда комиссиязынче, муници
тургузугнуң соңгулда комиссиязын
газының албан-дужаалынга кандидат
ны депшидип болур аргазының дуг
айтырыгны чугаалажып көөрү-би
рудар.";

6) 13-кү чүүлде:

а) 2-ги пунктуда "Улуг Хуралды
таларында" деп сөстерни "Дээди Х
(парламентиде)" деп сөстер-биле со

б) 3-кү пунктунуң адаанда "б" пу
"Улуг Хуралдың палаталарында
сөстерни "Дээди Хуралда (парламе
деп сөстер-биле солуур;

в) 4-кү пунктуда "Улуг Хур
палаталары" деп сөстерни "Дээди Ху
(парламентиниң)" деп сөстер-биле
"Улуг Хуралдың палатазында" деп сө
"Дээди Хуралда (парламентиде)
сөстер-биле солуур;

7) 17-ги чүүлдүң 1-ги пунктузунда:

а) бирги домакта "4 чыл" деп сө
"5 чыл" деп сөстер-биле солуур;

б) дараазында утказыг ийиги аб
немээр;

"Девискээр соңгулда комиссия
бүрүн эргелериниң хуусаазы ону тур
хүнден эгелээр. Комиссияның чаа со
тургускан хүнден эгелээш, соңгулда к
сиязының мурнунда турган состав
бүрүн эргелери соксаар.";

8) 18-ки чүүл

а) 2-ги пунктуда "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

б) 3-кү пунктуда "Улуг Хуралдың палаталары" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле, "Улуг Хуралдың палатазында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

в) 7-ги пунктуну дараазында эдилге-биле бижиир:

"7. Девискээр комиссиязын тургузар дугайында шиитпирни Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы девискээр комиссиязының мурнунда составының бүрүн эргелери төнеринге чедир 60 хонуктан эрте эвесте база 50 хонуктан орайтатпайн, хүлээп алыр болгаш ону хүлээп алган соонда беш хонук дургузунда парлап үндүрер ужурлуг. Шиитпирге девискээр комиссиязының составынга томуйлаар кандидатуралар дугайында саналды кииреринин хуусааларының болгаш чурумунуң дугайында медээ турар ужурлуг.";

г) дараазында уткалыг 7^1 пунктуну немээр:

"7^1. Кандидатуралар депшидер эргелиг субъектилерден девискээр комиссиязының составының талазы-биле саналдар хүлээп алырының хуусаазы девискээр комиссиязын тургузарының дугайында Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының шиитпирин албан езузу-биле парлап үндүргенинден эгелээш, 30 хонук болур.";

д) дараазында уткалыг 7^2 пунктуну немээр:

"7^2. Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы девискээр комиссиязының кежигүннерин томуйлаар дугайында шиитпирни, соңгулда комиссиязының мурнунда турган составының бүрүн эргелериниң бо Хоойлунуң 17-ги чүүлүнүң 1-ги пунктузу-биле тургускан хуусаазы төнеринге чедир, 10 хонуктан орайтатпайн, хүлээп алыр болгаш ону хүлээп алган хүнден эгелээш, беш хонук дургузунда парлап үндүрер ужурлуг.";

е) 8-ки пунктунуң адаанда "б" пунктузунда "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

9) 20-ги 1-ги пунктузунуң адаанда "д" болгаш "е" пунктуларында "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

10) 22-ги чүүлде:

а) 1-ги пунктуда "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

б) 2-ги пунктунуң адаанда "б" пунктузунда "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

11) 26-гы чүүлде:

а) 1-ги пунктунуң адаанда "г" пунктузунда "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

б) 17-ги пунктуда "Тыва Республика талазы-биле" деп сөстерни "Россия Федерациязының субъектизиниң талазы-биле" деп сөстер-биле солуур;

в) 17^1 пунктуда "прокуратураның чанында" деп сөстерни ап кааптар;

12) 30-ги чүүлде:

а) 2-ги пунктуда пунктуда "Улуг Хуралдың" деп сөстерни "Дээди Хуралдың" деп сөстер-биле солуур, ", азы болза Тыва Республиканың Улуг Хуралының кайы-даа палатазындан ол палатаның депутаттарының нииити санындан үштүң бириндеп эвээш эвес санның бөлүк депутаттары" деп сөстерни ап кааптар;

б) 3-кү пунктуда "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур, ", азы болза Тыва Республиканың Улуг Хуралының кайы-даа соңгуттурар палаталарындан ол палатаның депутаттарының нииити санындан үштүң бириндеп эвээш эвес санның бөлүк депутаттары" деп сөстерни ап кааптар.

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 424 ДХ-I.

«Чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни бойдус болгаш техногенниг янзылыг онза байдалдардан камгалаарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кииреринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

1996 чылдың август 27-де № 578 "Чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни бойдус болгаш техногенниг янзылыг онза байдалдардан камгалаарының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга ("Тувинская правда", 1996 чылдың октябрь 10-да; 2001 чылдың сентябрь 18-те; 2004 чылдың июль 7-де, ноябрь 16-да, декабрь 31-де; 2007 чылдың август 2-де; 2008 чылдың декабрь 31-де; 2010 чылдың февраль 11-де; 2011 чылдың январь 26-да; "Шын", 2001 чылдың август 21-де, сентябрь 27-де; 2004 чылдың июль 21-де, ноябрь 23-те; 2007 чылдың август 9-та; 2008 чылдың декабрь 30-де; 2010 чылдың январь 1-та, декабрь 28-те) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 8-ки чүүлде:

а) чүүлдүң адында "Даргазының" деп сөстү "Баштыңының - Даргазының" деп сөстер-биле солуур;

б) бирги абзацта "Даргазы" деп сөстү "Баштыңы - Даргазы" деп сөстер-биле солуур;

2) 9-ку чүүлде:

а) чүүлдүң адында "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

б) бирги абзацта "Улуг Хуралдың палаталары" деп сөстерни "Дээди Хурал (парламент)" деп сөстер-биле солуур;

3) 16-гы чүүлде:

а) ийиги кезээнде "суг объектилеринге айыыл чок чорук чурумунуң арга-мергежилдеринге өөредири-биле," деп сөстерни ап кааптар;

б) үшкү кезээнде "онза байдалдарда ажыл-чорудулгаларга" деп сөстерни "суг объектилеринге айыыл чок чорук чурумунуң арга-мергежилдеринге өөредири-биле," деп сөстерни немээр.

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болуп кирер.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 427 ДХ-I.

«Тыва Республиканың күрүне шаңналдарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кииреринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

1992 чылдың декабрь 24-те № 388 "Тыва Республиканың күрүне шаңналдарының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 1993 чылдың март 2-де; 1994 чылдың ноябрь 30-де; 1995 чылдың январь 5-те; 1999 чылдың июль 6-да; 2004 чылдың февраль 27-де, декабрь 31-де; 2007 чылдың июль 31-де; 2008 чылдың январь 10-да, 2011 чылдың январь 20-де; 2011 чылдың январь 20-де; «Шын», 2004 чылдың февраль ... январь 22-де; 2011 чылдың январь 13-те) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 7-ги чүүлге дараазында уткалыг он ийиги абзацты немээр:

"Тыва Республиканың Күчүтен мөгези,";

2) Хоойлуга капсырылгада:

а) Тыва Республиканың хүндүлүг аттар дугайында Дүрүмүнде:

1-ги кезээнге дараазында уткалыг адаанга "т" пунктуну немээр:

"т) "Тыва Республиканың Күчүтен мө-

"Тыва Республиканың Арзылаң мөгези" база "Тыва Республиканың Начын мөгези" деп хүндүлүг аттарны национал тыва "Хүреш" маргылдаазынга чедип алган бедик спортчу түңнелдери дээш, тыва национал хүрешти делгередири, амыдыралдың кадык овур-хевирин суртаалдаары дээш тыпсыр.";

дараазында уткалыг 1.1 кезекти немээр:

"1.1. "Тыва Республиканың Күчүтен мөгези", "Тыва Республиканың Чаан мөгези", "Тыва Республиканың Арзылаң мөгези" база "Тыва Республиканың Начын мөгези" деп хүндүлүг аттарны спортчуларга, спорттуң хоочуннарынга тыпсырының дугайында дүрүм:

1) "Тыва Республиканың Күчүтен мөгези" деп хүндүлүг атты "Наадым" национал байырлалда Тыва Республиканың чемпионадынга тулган чемпион ат дээш "Хүреш" маргылдаазынга 128-тен эвээш эвес мөгелер аразынга киришкеш, беш катап тиилекчи болган спортчуга тыпсыр.

2) "Тыва Республиканың Чаан мөгези" деп хүндүлүг атты спортчуга тыпсыры:

"Наадым" национал байырлалда "Хүреш" маргылдаазынга Тыва Республиканың чемпионадынга чемпион ат дээш 128-тен эвээш эвес мөгелер аразынга киришкеш, үш катап тиилекчи болган;

"Наадым" национал байырлалда Тыва Республиканың чемпионадынга чемпион ат дээш 128-тен эвээш эвес мөгелер аразынга киришкеш, ийи катап тиилекчи болган база аңаа немей ийи катап ийиги черни ээлээн;

3) "Тыва Республиканың Арзылаң мөгези" деп хүндүлүг атты "Наадым" национал байырлалда "Хүреш" маргылдаазынга Тыва Республиканың чемпионадынга чемпион ат дээш 128-тен эвээш эвес мөгелер аразынга киришкеш, бир катап тиилекчи болган азы ол-ла маргылдааларга үш катап ийиги черни ээлээн спортчуга тыпсыр;

4) "Тыва Республиканың Начын мөгези" деп хүндүлүг атты спортчуга тыпсыры:

"Наадым" национал байырлалда "Хүреш" маргылдаазынга Тыва Республиканың чемпионадынга чемпион ат дээш 128-тен эвээш эвес мөгелер аразынга киришкеш, чаңгыс катап 2-ден 4-ке чедир черлерни ээлээн;

"Наадым" национал байырлалда "Хүреш" маргылдаазынга Тыва Республиканың чемпионадынга чемпион ат дээш 128-тен эвээш эвес мөгелер аразынга киришкеш, ийи катап 5-тен 8-ке чедир черлерни ээлээн.";

дараазында уткалыг 1.2 кезекти немээр:

"1.2. "Тыва Республиканың Күчүтен мөгези", "Тыва Республиканың Чаан мөгези", "Тыва Республиканың Арзылаң мөгези" база "Тыва Республиканың Начын мөгези" деп хүндүлүг аттар тывыскан спортчуларга шынзылгаларны болгаш хөрек демдээн тыпсыр.

б) "Тыва Республиканың Күчүтен мөгези", "Тыва Республиканың Чаан мөгези", "Тыва Республиканың Арзылаң мөгези" база "Тыва Республиканың Начын мөгези" деп шынзылгаларның болгаш демдектерниң тодаргай бижилгезин немээр.

«Күчүтен мөге» деп хүндүлүг атка хөрек демдээниң тодаргай бижилгези»

"Тыва Республиканың Күчүтен мөгези", "Тыва Республиканың Чаан мөгези", "Тыва Республиканың Арзылаң мөгези", "Тыва Республиканың Начын мөгези" деп демдектерни хөректиң солагай талазынга орденнерниң болгаш медальдарның кырынга азып кыстырар.

"Күчүтен мөге" деп хөрек демдээ диаметри 3 см, калбаа 2,5 мм, кылыны 2 мм национал тыва хээ-биле долгандыр хаажылаан, калбак алдындан кылган төгерик болур. Төгериктиң иштинде үстүү талазында Тыва Республиканың Күрүне сүлдези турар, сүлдениң адаанда — "КҮЧҮТЕН МӨГЕ" деп дөстегер үжүктерлиг бижик бар.

Артыы талазында хепке бызыглаарыбиле кыстырар өөктүг.

Тыва Республиканың «Чаан мөге» деп хүндүлүг атка хөрек демдээниң тайылбыр бижилгези

"Чаан мөге" деп хөрек демдээ диаметри 3 см, калбаа 2,5 мм, кылыны 2 мм национал тыва хээ-биле долгандыр хаажылаан, калбак мөңгүнден кылган төгерик болур. Төгериктиң иштинде үстүү талазында Тыва Республиканың Күрүне сүлдези турар, сүлдениң адаанда — "ЧААН МӨГЕ" деп дөстегер үжүктерлиг бижик бар.

Артыы талазында хепке быжыглаар кыстырар өөктүг.

Тыва Республиканың «Арзылаң мөге» деп хүндүлүг атка хөрек демдээниң тайылбыр бижилгези

"Арзылаң мөге" деп хөрек демдээ адаанда мугур баштыг азыгларлыг мөңгүнден кылган беш-булуңчук болур. Беш-булуңчуктуң иштинде үстүү талазында Тыва Республиканың Күрүне тугунуң чуруун, фоннуң ортузунда Тыва Республиканың Күрүне сүлдезиниң чуруу бар, а адаанда "АРЗЫЛАҢ МӨГЕ" деп дөстегер үжүктерлиг бижик бар. Национал хээден адаккы азыынга чедир хүрең-кызыл өңден чырык хүрең-кызыл өңге чедир, янзы-бүрү өңнүг кылдыр көстүр лента бар.

Хөрек демдээниң бедии 3 см, калбаа 2,5 см, кылыны 2 мм.

Артыы талазында хепке быжыглаар кыстарар өөктү кыстырган.

Тыва Республиканың «Начын мөге» деп хүндүлүг атка хөрек демдээниң тайылбыр бижилгези

"Начын мөге" деп хөрек демдээ адаандан мугур баштыг азыгларлыг мөңгүнден кылган дорт-булуңчук болур. Дорт-булуңчуктуң иштинде үстүнде Тыва Республиканың Күрүне тугун, ортузунда национал угулзада Тыва Республиканың Күрүне сүлдезин киирген, а адаанда "НАЧЫН МӨГЕ" деп дөстегер бижик бар. Национал угулзадан адаккы азыынга чедир хүрең-кызыл өңден чырык хүрең-кызыл өңге чедир янзы-бүрү өңнүг кылдыр көстүр лента бар.

Артыы талазында хепке быжыглаар кыстырар өөктү кыстырган.

в) "Тыва Республиканың Күчүтен мөгези", "Тыва Республиканың Чаан мөгези", "Тыва Республиканың Арзылаң мөгези" деп аттарның шынзылгаларының дараазында уткалыг тодаргай бижилгелерин немээр:

Национал тыва «Хүреш» маргылдаазынга «Тыва Республиканың Күчүтен мөгези» деп хүндүлүг атка шынзылганың тодаргай бижилгези

Национал тыва "Хүреш" маргылдаазынга "Тыва Республиканың Күчүтен мөгези" деп хүндүлүг атка шынзылга 140 х 95 мм хемчээлдиг, мундиор материалдан кылган чада туткан ном хевирлиг болур.

Шынзылганың мурнуу талазында (картының) ыя базып каан алдын хээде: кырындан ортузунда Тыва Республиканың Күрүне сүлдезиниң графиктиг чуруу бар, ооң адаанда "ШЫНЗЫЛГА", бичии адаанда ийи одуругда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ КҮЧҮТЕН МӨГЕЗИ" деп бижээн.

Шынзылганың иштинде солагай талазында хүндүлүг демдектиң чуруун, адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ КҮЧҮТЕН МӨГЕЗИ ХҮНДҮЛҮГ АТ" деп бижээн. Фоннуң артында Тыва Республиканың Күрүне тугунуң чуруу бар.

Шынзылганың иштинде оң талазында кырында "ШЫНЗЫЛГА" деп бижиктиг болгаш шынзылганың чурум езугаар дугаарын бижээн. Ооң адаанда долдурарынга белеткээн үш шыйыг бар, шыйыгларның адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДАРГАЗЫНЫҢ ЧАРЛЫЫ-БИЛЕ АЙ, ХҮНҮ, №" адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ КҮЧҮТЕН МӨГЕЗИ ДЕП ХҮНДҮЛҮГ АТ-БИ-

ЛЕ ШАҢНААН" деп бижээн. Шынзылганың адаанда Тыва Республиканың Чазааның Даргазының холунуң үжүү.

Национал тыва «Хүреш» маргылдаазынга «Тыва Республиканың Чаан мөгези» деп хүндүлүг атка шынзылганың тодаргай бижилгези

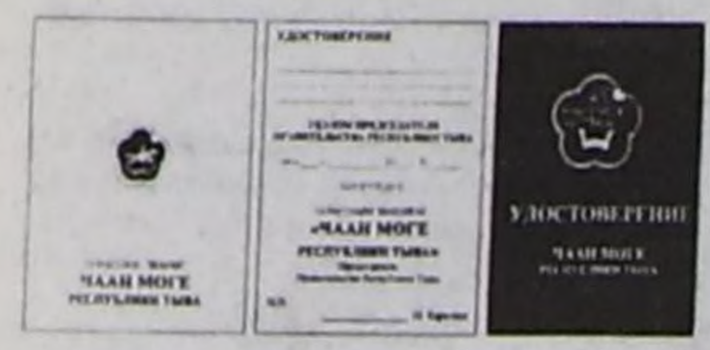

Национал тыва "Хүреш" маргылдаазынга "Тыва Республиканың Чаан мөгези" деп хүндүлүг атка шынзылга 140 х 95 мм хемчээлдиг, мундиор материалдан кылган чада туткан ном хевирлиг болур.

Шынзылганың мурнуу талазында (картының) ыя базып каан алдын хээде: кырындан ортузунда Тыва Республиканың Күрүне сүлдезиниң графиктиг чуруу бар, ооң адаанда "ШЫНЗЫЛГА", бичии адаанда ийи одуругда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧААН МӨГЕЗИ" деп бижээн.

Шынзылганың иштинде солагай талазында хүндүлүг демдектиң чуруун, адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧААН МӨГЕЗИ ХҮНДҮЛҮГ АТ" деп бижээн. Фоннуң артында Тыва Республиканың Күрүне тугунуң чуруу бар.

Шынзылганың иштинде оң талазында кырында "ШЫНЗЫЛГА" деп бижиктиг болгаш шынзылганың чурум езугаар дугаарын бижээн. Ооң адаанда долдурарынга белеткээн үш шыйыг бар, шыйыгларның адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДАРГАЗЫНЫҢ ЧАРЛЫЫ-БИЛЕ АЙ, ХҮНҮ, №" адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧААН МӨГЕЗИ ДЕП ХҮНДҮЛҮГ АТ-БИЛЕ ШАҢНААН" деп бижээн. Шынзылганың адаанда Тыва Республиканың Чазааның Даргазының холунуң үжүү.

Национал тыва «Хүреш» маргылдаазынга «Тыва Республиканың Арзылаң мөгези» деп хүндүлүг атка шынзылганың тодаргай бижилгези

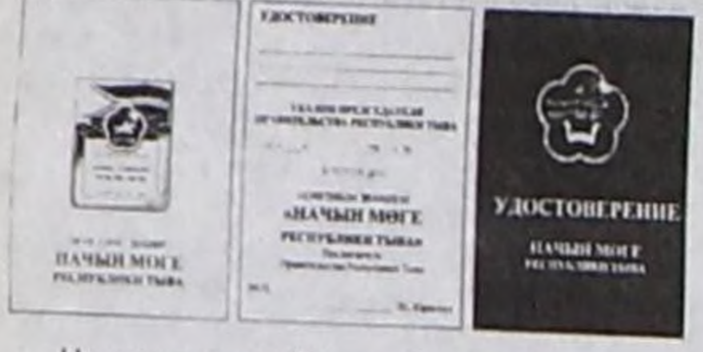

Национал тыва "Хүреш" маргылдаазынга "Тыва Республиканың Арзылаң мөгези" деп хүндүлүг атка шынзылга 140 х 95 мм хемчээлдиг, мундиор материалдан кылган чада туткан ном хевирлиг болур.

Шынзылганың мурнуу талазында (картының) ыя базып каан алдын хээде: кырындан ортузунда Тыва Республиканың Күрүне сүлдезиниң графиктиг чуруу бар, ооң адаанда "ШЫНЗЫЛГА", бичии адаанда ийи одуругда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ АРЗЫЛАҢ МӨГЕЗИ" деп бижээн.

Шынзылганың иштинде солагай талазында хүндүлүг демдектиң чуруун киирген, адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ АРЗЫЛАҢ МӨГЕЗИ ХҮНДҮЛҮГ АТ" деп бижээн. Фоннуң артында Тыва Республиканың Күрүне тугунуң чуруу бар.

Шынзылганың иштинде оң талазында кырында "ШЫНЗЫЛГА" деп бижиктиг болгаш шынзылганың чурум езугаар дугаарын бижээн. Ооң адаанда долдурарынга белеткээн үш шыйыг бар, шыйыгларның адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДАРГАЗЫНЫҢ ЧАРЛЫЫ-БИЛЕ АЙ, ХҮНҮ, №" адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ АРЗЫЛАҢ МӨГЕЗИ ДЕП ХҮНДҮЛҮГ АТ-БИЛЕ ШАҢНААН" деп бижээн. Шынзылганың адаанда Тыва Республиканың Чазааның Даргазының холунуң үжүү.

Национал тыва «Хүреш» маргылдаазынга «Тыва Республиканың Начын мөгези» деп хүндүлүг атка шынзылганың тодаргай бижилгези

Национал тыва "Хүреш" маргылдаазынга "Тыва Республиканың Начын мөгези" деп хүндүлүг атка шынзылга 140 х 95 мм хемчээлдиг, мундиор материалдан кылган чада туткан ном хевирлиг болур.

Шынзылганың мурнуу талазында (картының) ыя базып каан алдын хээде: кырындан ортузунда Тыва Республиканың Күрүне сүлдезиниң графиктиг чуруу бар, ооң адаанда "ШЫНЗЫЛГА", бичии адаанда ийи одуругда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ НАЧЫН МӨГЕЗИ" деп бижээн.

Шынзылганың иштинде солагай талазында хүндүлүг демдектиң чуруун, адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ НАЧЫН МӨГЕЗИ ХҮНДҮЛҮГ АТ" деп бижээн. Фоннуң артында Тыва Республиканың Күрүне тугунуң чуруу бар.

Шынзылганың иштинде оң талазында кырында "ШЫНЗЫЛГА" деп бижиктиг болгаш шынзылганың чурум езугаар дугаарын бижээн. Ооң адаанда долдурарынга белеткээн үш шыйыг бар, шыйыгларның адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДАРГАЗЫНЫҢ ЧАРЛЫЫ-БИЛЕ АЙ, ХҮНҮ, №" адаанда "ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧААН МӨГЕЗИ ДЕП ХҮНДҮЛҮГ АТ-БИЛЕ ШАҢНААН" деп бижээн. Шынзылганың адаанда Тыва Республиканың Чазааның Даргазының холунуң үжүү.

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 431 ДХ-I.

муниципалдыг тургузугнуң соңгулда комиссиязының кежигүннериниң саны муниципалдыг тургузугнуң уставын езугаар тургустунар.";

в) 8-ки пунктуда:

бирги абзацта "ийиниң биринден эвээш эвес" деп саннарны "чартыындан" деп сөс-биле солуур;

адаанда "б" пунктуда "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

г) 9-ку пунктуну дараазында эдилге-биле бижиир:

"9. Муниципалдыг районнуң, хоорай округунуң төлээлекчи органы муниципалдыг районнуң, хоорай округунуң соңгулда комиссиязының кежигүннериниң нийти санындан чартыын Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының киирген саналдарынга үндезилеп томуйлаар хүлээлгелиг.

Суурнуң төлээлекчи органы суурнуң соңгулда комиссиязының кежигүннериниң нийти санындан чартыын муниципалдыг районнуң соңгулда комиссиязының девискээр комиссиязынга киирген саналдарынга үндезилеп, дараазында чурум езугаар томуйлаар хүлээлгелиг:

а) бир эвес муниципалдыг районнуң соңгулда комиссиязының бүрүн эргелерин девискээр комиссиязынга бербээн болза, суурнуң соңгулда комиссиязының ийи кежигүнүн муниципалдыг районнуң соңгулда комиссиязының саналдарынга үндезилеп томуйлаар, суурнуң соңгулда комиссиязының арткан кежигүннери девискээр комиссиязының саналдарынга үндезилеп томуйладыр;

б) бир эвес муниципалдыг районнуң соңгулда комиссиязының бүрүн эргелерин девискээр комиссиязынга берген болза, суурнуң соңгулда комиссиязының кежигүннерин девискээр комиссиязының саналдарынга үндезилеп томуйлаар;

в) бир эвес девискээр комиссиязының бүрүн эргелерин муниципалдыг районнуң соңгулда комиссиязынга берген болза, суурнуң соңгулда комиссиязының кежигүннерин муниципалдыг районнуң соңгулда комиссиязының саналдарынга үндезилеп томуйлаар.";

д) 10-гу пунктунуң адаанда "к" пунктузунда "Федералдыг хоойлу-биле," деп сөстерниң соонга "өске-даа федералдыг хоойлулар-биле," деп сөстерни немээр;

6) 20-ги чүүлдүң 3-кү пунктузунуң бирги домаанда "дөрт чыл" деп сөстерни "беш чыл" деп сөстер-биле солуур;

7) 21-ги чүүлдүң 4-кү пунктузунда:

а) адаанда "а" пунктуда "Россия Федерациязының Федералдыг Хуралының Күрүне Думазында" деп сөстерниң соонга ", а ол ышкаш "Россия Федерациязының Федералдыг Хуралының Күрүне Думазының депутаттарының соңгулдаларының дугайында" Федералдыг хоойлунуң 82.1 чүүлүнге дүүштүр депутат мандаттарын дамчыдып берген кандидаттарның федерал... зызын депшиткен политиктиг парти... деп сөстерни немээр;

б) адаанда "б" пунктуда "Улуг Х... палаталарында" деп сөстерни "Д... ралда (парламентиде)" деп сөс... солуур;

8) 23-кү чүүлдүң 1-ги пунктузунуң... "г" пунктузунда "Улуг Хуралдың п... рының" деп сөстерни "Дээди Х... (парламентиниң)" деп сөстер-биле...

9) 24-кү чүүлдүң 2-ги пунктуз... раазында уткалыг домакты немээр...

"Кандидаттар дугайында медээ... соңгулда комиссияларының шиитп... парлап үндүрүп (дыңнадып) турда... даттың паспортунуң азы хамаатының... түн солуп турар документизиниң с... болгаш дугаарын, ону тывыскан хүнү... чылын, паспортту азы хамаатының па... солуп турар документини тывыска... ның адын азы кодун парлавас уж... кандидаттың чурттап турар черин... зиниң орнунга Россия Федераци... субъектизиниң, районунуң, хоорайы... ооң чурттап турар чериниң өске-д... такчылыг чериниң адын айтыр.";

10) 46-гы чүүлдүң 4-кү пунктузу... раазында уткалыг абзацты немээр:

"Бажың-балгат берген таварылга... ээзи, бажың ээзи бажың-балгат... хүннүң дараазында хүнден орайт... соңгулда комиссиязынга бажың-... берген фактының дугайында, ооң бе... байдалдарының дугайында, а ол ыш... бажың-балгатты суртаал ажылы ч... үениң дургузунда өске бүрүткет... кандидаттарга кажан берген боол бо... дугайында бижимел хевирге дың... хүлээлгелиг. Бажың-балгат берген фа... дугайында дыңнадыг алган ком... бүрүткеткен кандидатка дыңнады... алган хүнден эгелээш, ийи хонук дург... ында бар медээни нийти ажыгл... "Интернет" медээ-телекоммуникация... зинге тарадыр азы өске арга-биле он... даа бүрүткеттирген кандида... дыңнадып чедирер хүлээлгелиг.";

11) 53-кү чүүлдүң 3-кү пунктузунуң... да "г" пунктузун күжүн чидирген деп с...

12) 55-ки чүүлдүң 10-гу пунктузунда... гулда блогунуң," деп сөстерни ап каа...

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан езузу-биле па... хүнден эгелээш, он хонук эрткен со... күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазаа... Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 433 ДХ-I.

«Тыва Республикада тус чер бот-башкарылгазының соңгулдалыг албан-дужаалдыг кижилериниң соңгулдаларының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер киирериниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2003 чылдың ноябрь 27-де № 341 УХ-I "Тыва Республикада тус чер бот-башкарылгазының соңгулдалыг албан-дужаалдыг кижилериниң соңгулдаларының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга ("Тувинская правда", 2004 чылдың март 5-те, июль 22-де, декабрь 7-де, декабрь 9-та; 2007 чылдың ноябрь 10-да; 2010 чылдың февраль 25-те; "Шын", 2004 чылдың декабрь 18-те; 2006 чылдың март 23-те; 2007 чылдың ноябрь 8-те; 2010 чылдың январь 19-та) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 3-кү чүүлдүң 5-ки пунктузунда "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

2) 4-кү чүүлдүң 5-ки пунктузунда "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

3) 8-ки чүүлдүң 1-ги пунктузунуң ийиги домаанда "тургузар" деп сөстүң соонга "ийиден эвээш болгаш" деп сөстерни немээр;

4) 17-ги чүүлде:

а) 1-ги пунктуда "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

б) 3-кү пунктуда "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле, "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

5) 19-ку чүүлде:

а) 5-ки пунктунуң бирги домаанда "дөрт чыл" деп сөстерни "беш чыл" деп сөстер-биле солуур;

б) 6-гы пунктуну дараазында эдилге-биле бижиир:

"6. Муниципалдыг районнуң, хоорай округунуң соңгулда комиссиязы бадылаар эргелиг сес, он азы он ийи санныг кежигүннерден тургустунар. Суурнуң соңгулда комиссиязы бадылаар эргелиг алды, сес азы он санныг кежигүннерден тургустунар. Му-

«Тыва Республикада муниципалдыг тургузугларның төлээлекчи органнарының депутаттарының соңгулдаларының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер киирериниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2... чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2003 чылдың июль 10-да № 325 УХ-I "Тыва Республикада муниципалдыг тургузугларның төлээлекчи органнарының депутаттарының соңгулдаларының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга ("Тувинская правда", 2003 чылдың август 1-де; 2004 чылдың декабрь 7-де; 2008 чылдың январь 25-те, май 6-да; 2010 чылдың январь 21-де, февраль 25-те; "Шын", 2003 чылдың август 8-те; 2004 чылдың декабрь 25-те; 2008 чылдың январь 31-де, май 22-де; 2010 чылдың январь 19-та) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 3-кү чүүлдүң 5-ки пунктузунда "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

2) 4-кү чүүлдүң 6-гы пунктузунда "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

3) 8-ки чүүлдүң 1-ги пунктузунуң бирги домаанда "тургузар" деп сөстүң соонга "ийиден эвээш болгаш" деп сөстерни немээр;

4) 18-ки чүүлде:

а) 1-ги пунктуда "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-биле солуур;

б) 3-кү пунктуда "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле, "Улуг Хуралдың палаталарында" деп сөстерни "Дээди Хуралда (парламентиде)" сөстер-биле солуур;

5) 20-ги чүүлде:

а) 5-ки пунктунуң бирги домаанда "... чыл" деп сөстерни "беш чыл" деп сө... биле солуур;

б) 6-гы пунктуну дараазында эдилге-б... бижиир:

"6. Муниципалдыг районнуң, хоо... округунуң соңгулда комиссиязы бады... эргелиг сес, он азы он ийи санныг ке... гүннерден тургустунар. Суурнуң соңгу... комиссиязы бадылаар эргелиг алды, сес а... он санныг кежигүннерден тургусту... Муниципалдыг тургузугнуң соңгулда ком... сиязының кежигүннериниң саны муни... палдыг тургузугнуң уставын езугаар т... густунар.";

в) 8-ки пунктуда:

бирги абзацта "ийиниң биринден эв... эвес" деп сөстерни "чартыындан" деп с... биле солуур;

адаанда "б" пунктуда "соңгулда блок... рының," деп сөстерни ап кааптар, "Улуг Х... ралдың палаталарында" деп сөстерни "Дэ... ди Хуралда (парламентиде)" деп сөстер-би... солуур;

г) 9-ку пунктуну дараазында эдилге-би... бижиир:

"9. Муниципалдыг районнуң, хоора... округунуң төлээлекчи органы муниципал... районну...

ссиязының кежигүннериниң ниити ндан чартыын Тыва Республиканың лда комиссиязының киирген санал- нга үндезилеп томуйлаар хүлээлгелиг. үрнуң төлээлекчи органы суурнуң соң- комиссиязының кежигүннериниң ниити дан чартыын муниципалдыг районнуң лда комиссиязының девискээр комис- нга киирген саналдарынга үндезилеп, азында чурум езугаар томуйлаар лгелиг:

бир эвес муниципалдыг районнуң лда комиссиязының бүрүн эргелерин кээр комиссиязынга бербээн болза, үң соңгулда комиссиязының ийи үнүн муниципалдыг районнуң соңгулда сиязының саналдарынга үндезилеп лаар, суурнуң соңгулда комиссиязы- рткан кежигүннери девискээр комис- ның саналдарынга үндезилеп то- дыр;

бир эвес муниципалдыг районнуң соң- комиссиязының бүрүн эргелерин кээр комиссиязынга берген болза, үң соңгулда комиссиязының кежигүн- девискээр комиссиязының саналда- үндезилеп томуйлаар;

бир эвес девискээр комиссиязының эргелерин муниципалдыг районнуң лда комиссиязынга берген болза, үң соңгулда комиссиязының кежигүн- муниципалдыг районнуң соңгулда сиязының саналдарынга үндезилеп лаар.";

10-гу пунктунуң адаанда "к" пункту- "Федералдыг хоойлу-биле," деп ниң соонга "өске-даа федералдыг улар-биле," деп сөстерни немээр;

21-ги чүүлдүң 3-кү пунктузунуң бирги нда "дөрт чыл" деп сөстерни "беш деп сөстер-биле солуур;

22-ги чүүлдүң 4-кү пунктузунуң да "б" пунктузунда "Улуг Хуралдың аларында" деп сөстерни "Дээди да (парламентиде)" деп сөстер-биле ;

24-кү чүүлдүң 1-ги пунктузунуң адаанда нктузунда "Улуг Хуралдың палата- ың" деп сөстерни "Дээди Хуралдың ментиниң)" деп сөстер-биле солуур;

25-ки чүүлдүң 2-ги пунктузунга дараа- уткалыг домакты немээр: "Кандидат- гайында медээ киирген соңгулда сияларының шиитпирлерин парлап п (дыңнадып) турда, кандидаттың ртунуң азы хамаатының паспортун турар документизиниң сериязын дугаарын, ону тывыскан хүнүн, айын, паспортту азы хамаатының паспортун турар документини тывыскан ның адын азы кодун парлавас ужурлуг, дидаттың чурттап турар чериниң ниң орнунга Россия Федерациязының тизиниң, районунуң, хоорайының азы урттап турар чериниң өске-даа кчылыг чериниң адын айтыр.";

30-ги чүүлдүң 1-ги пунктузунда "азы да долаазын кииргени-биле" деп ни ап каалтар;

31-ги чүүлде:

1-ги пунктуда ", соңгулда блоктары", улда блогу-биле", ", соңгулда блогу" стерни ап каалтар;

7-ги пунктунуң сөөлгү домаан ында эдилге-биле бижиир: "Соңгулда сиязы документилерни хүлээп алган эгелээш, үш хонук дургузунда соң- аттыжыышкыннарының депшиттирген кандидаттарының даңзызын шүүштүрүп хынаар.";

12) 33-кү чүүлдүң 30-ги пунктузунда:

а) адаанда "д" пунктуну дараазында эдилге-биле бижиир:

"д) соңгукчуларның кандидатты бүрүткээри-биле киирген шынныг хол үжүүнүң четче эвес санын, чок болза хынап көөрү-биле шилип алган хол үжүүнүң ниити санындан шын эвес база (азы) күш чок болган хол үжүүнүң 10 болгаш оон хөй хуузун илередири, бир эвес федералдыг хоойлу-биле өске чүүл доктааттынмаан болза. Хынап көөрү-биле шилип алган хол үжүүнүң ниити санындан шын эвес база (азы) күш чок болган хол үжүүнүң 10 болгаш хөй хуузун илередири, кажан ону бүрүткээринге 200-тен эвээш хол үжүүн киирери негеттинип турар таварылгада, бир эвес кандидатты бүрүткээринге шынныг хол үжүү четчир болза, кандидатты бүрүткээринден ойталаарынга барымдаа болбас;";

б) адаанда "л" пунктуну дараазында эдилге-биле бижиир:

"л) кандидаттың бодунуң албан-дужаал азы албан-ажыл байдалдарының артык эргезин чаңгыс эвес катап ажыглаары;";

13) 35-ки чүүлдүң 2-ги пунктузунда "А" бөлүктүң" деп сөстерни ап каалтар;

14) 41-ги чүүлдүң 4-кү пунктузунда "Улуг Хуралдың палаталарының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

15) 42-ги чүүлдүң 9-ку пунктузунда "соңгулда блогунда,", "соңгулда блоктарының," деп сөстерни ап каалтар;

16) 47-ги чүүлдүң 9-ку пунктузунга дараазында уткалыг абзацты немээр:

"Бажың-балгат берген таварылгада, өнчү ээзи, бажың ээзи бажың-балгат берген хүннүң дараазында хүнден орайтатпайн, соңгулда комиссиязынга бажың-балгат берген фактының дугайында, ооң бердинген байдалдарының дугайында, а ол ышкаш ол бажың-балгатты суртаал ажылы чорудар үениң дургузунда өске бүрүткеттирген кандидаттарга кажан берген бооп болурунуң дугайында бижимел хевирге дыңнадыр хүлээлгелиг. Бажың-балгат берген фактының дугайында дыңнадыг алган комиссия бүрүткеткен кандидатка дыңнадыышкын алган хүнден эгелээш, ийи хонук дургузунда, ында бар медээни ниити ажыглалдың "Интернет" медээ-телекоммуникация четкизинге тарадыр азы өске арга-биле ону өске-даа бүрүткеттирген кандидаттарга дыңнадыр хүлээлгелиг.";

17) 51-ги чүүлдүң 2-ги пунктузунда "үш муңдан хөй эвес соңгукчуларлыг" деп сөстерни "беш муңдан көвүдевейн турар" деп сөстер-биле солуур;

18) 54-кү чүүлде:

а) 3-кү пунктунуң адаанда "г" пунктуну күжүн чидирген деп санаар;

б) 5-ки пунктуну күжүн чидирген деп санаар;

19) 1-ги капсырылгада "(соңгулда блогунуң)" деп сөстерни ап каалтар.

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2011 чылдың март 16

№ 435 ДХ-I.

ва Республикада арага аарыынга, наркоманияга болгаш икоманияга удур профилактика ажылының талазы-биле үне политиказының үндезиннериниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер киирер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

үүл

9 чылдың август 17-де № 263 "Тыва бликада арага аарыынга, наркомания- гаш токсикоманияга удур профилак- ылының талазы-биле күрүне полити- ың үндезиннериниң дугайында" Тыва бликаның Хоойлузунга («Тувинская », 2000 чылдың февраль 29-та; 2001 ң август 8-те, сентябрь 6-да; 2009 чыл- густ 4-те; «Шын», 2001 чылдың сен- 29-та; 2009 чылдың июль 23-те) ында өскерилгелерни киирер:

хоойлунуң адында "профилактика- " деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" стү немээр;

1-ги чүүлде "ол аарыглар-биле" деп ниң соонга ", Тыва Республиканың кээринде н... сикоманияга удур профилактика ажылының, эмнээриниң талазы-биле тыптып турар хоойлу-дүрүм хамаарылгаларын таарыштырып турар база наркоманияның болгаш токсикоманияның тараарын болдурбазынче, Тыва Республиканың девискээринде наркоманияның болгаш токсикоманияның профилактика ажылының адырында хемчеглерниң системазын боттандырары-биле организастыг болгаш хоойлу-дүрүм талазы-биле магадылалдарны тургузарынче угланган" деп сөстерни немээр, "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг херекселдерни" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерни, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерни" деп сөстер-биле солуур;

3) 2-ги чүүлде:

... селдерни" деп сөстерни "психотроптуг бүдүмелдерни" деп сөстер-биле солуур;

б) 3-кү пунктуда чогуур падежте "психотроптуг херекселдер" деп сөстерни чогуур падежке "психотроптуг бүдүмелдер" деп сөстер-биле солуур;

в) 4-кү пунктуда "психотроптуг херекселдерге" деп сөстерни "психотроптуг бүдүмелдерге" деп сөстер-биле солуур;

г) 6-гы пунктуда "наркотиктиг, токсиналыг, психотроптуг болгаш ээзиртир херекселдерниң" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерниң, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң база араганың" деп сөстер-биле солуур;

д) дараазында уткалыг пунктуну немээр:

"10) наркотиктиг херекселдерни азы психотроптуг бүдүмелдерни хоойлуга чөрүштүр хереглээри - наркотиктиг херекселдерни азы психотроптуг бүдүмелдерни эмчиниң айтыышкыны чокка хереглээри;

11) наркотикке удур суртаал - ниитилелге наркотиктиг херекселдерни, психотроптуг болгаш токсиналыг бүдүмелдерни хоойлуга чөрүштүр ажыглаарынга багай хамаарылганы тургузары-биле чурттакчы чонну амыдыралдың кадык овурунче угландырар сорулга-биле боттандырып турар каттышкан, тодаргай сорулгалыг болгаш системажыткан ажыл-чорудулга;

12) наркотикке удур кижизидилге болгаш өөредилге - наркоманиядан болгаш токсикоманиядан аарыгның чылдагааннарының, оларның көстүрүнүң, каданнаашкыннарының дугайында, олардан тывылган медицина болгаш социал талазы-биле багай салдарларының, наркотиктиг херекселдерни, психотроптуг болгаш токсиналыг бүдүмелдерни ажыглаарынга удур туржурунуң аргаларының дугайында билиглерни нептередиринче, а ол ышкаш амыдыралдың кадык овурун тургузарынче угланган профилактиктиг хемчеглерниң каттышканы;

13) профилактика чорудар субъектилер - социал адырда ажылдап турар яамылар, ведомстволар, албан черлери, Россия Федерациязының наркотиктер сайгарылгазы дээш контроль чорудар талазы-биле Федералдыг албанның Тыва Республикада эргелели база Тыва Республикада Наркотикке удур комиссия.";

4) 3-кү чүүлде:

а) адында "Сорулгалар" деп сөстүң соонга "болгаш принциптер" деп сөстерни немээр;

б) бирги абзацты дараазында эдилге-биле бижиир:

"1. Бо Хоойлунуң сорулгалары болгаш принциптери болза:";

в) 1-ги пунктуну дараазында эдилге-биле бижиир:

"1) Тыва Республиканың күрүне эргечагырга органнарының, тус чер бот-башкарылга органнарының күүсекчи эргечагырганың федералдыг органнарының девискээр органнары-биле, өске-даа организациялар-биле арага аарыынга, наркоманияга болгаш токсикоманияга удур профилактика ажылын болгаш эмнээрин организастаар айтырыглар талазы-биле удур-дедир харылзаазын хандырары;";

г) 2-ги пунктуда "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

д) 3-кү пунктуда "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

е) 4-кү пунктуда "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг чүүлдерниң" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерниң, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң" деп сөстер-биле солуур;

ж) 5-ки пунктуда "наркотиктиг болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерниң болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң" деп сөстер-биле солуур;

з) дараазында уткалыг 6 - 9 пунктуларны немээр:

"6) арага аарыынга, наркоманияга, токсикоманияга удур профилактика чорудар, а ол ышкаш арага аарыындан, наркоманиядан болгаш токсикоманиядан аараан кижилерни эмнээр болгаш келдередир эргежок чугула херекселдер-биле наркологтуг болгаш эмнелге-профилактиктиг албан черлерин хандырары-биле байдалдарны тургузары;

7) наркотиктиг херекселдерни, психотроптуг болгаш токсиналыг бүдүмелдерни хоойлуга чөрүштүр ажыглаарынга багай хамаарылганы ниитилелге тургузары;

8) Тыва Республиканың күрүне эргечагырга органнарының, Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының тус чер бот-башкарылга органнарының наркоманияга болгаш токсикоманияга удур профилактика ажылын организастаар айтырыглар талазы-биле ажыл-чорудулгазының удур-дедир харылзаазын болгаш координастаарын ...ры болгаш быжыктырары;

9) наркотиктиг херекселдерни, психотроптуг бүдүмелдерни болгаш оларның прекурсорларын хоойлуга чөрүштүр сайгарарынга удур демисежиринче угланган, ооң иштинде үнүүшкүннүг каттышкан оперативтиг-профилактиктиг хемчеглерни чорудары.";

и) дараазында уткалыг 2-ги кезекти немээр:

"2. Наркоманияга болгаш токсикоманияга удур хемчеглер талазы-биле ажыл-чорудулга дараазында принциптерге үндезилеттинер:

1) кижиниң эргелерин сагыырының;

2) наркоманиядан болгаш токсикоманиядан аараан кижилерге наркологтуг болгаш эмчи-социал дузаламчызын магадылаарының болгаш чедингир болурунуң;

3) наркотиктиг херекселдерни, психотроптуг азы токсиналыг бүдүмелдерни хоойлуга чөрүштүр ажыглап турар, а ол ышкаш наркоманиядан азы токсикоманиядан аараан кижилер-биле профилактика ажылдарын чорударын системажыдарының;

4) наркотиктиг херекселдерни, психотроптуг азы токсиналыг бүдүмелдерни хоойлуга чөрүштүр ажыглап турар, а ол ышкаш наркоманиядан азы токсикоманиядан аарыг кижилер дугайында алдынган медээниң чажыт болурун сагыырының.";

5) 4-кү чүүлде:

а) чүүлдүң адында "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

б) бирги абзацта "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

в) 3-кү пунктуда "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

г) 4-кү пунктуда "наркотиктиг, токсиналыг, психотроптуг херекселдер-биле" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдер-биле, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдер-биле" деп сөстер-биле солуур;

д) 5-ки пунктуда "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

е) дараазында уткалыг 6 - 12 пунктуларны немээр:

"6) арага аарыынга, наркоманияга болгаш токсикоманияга удур профилактика ажылы чорудар болгаш эмнээр талазы-биле байдалдарны экижидеринче угланган профилактика чорудар бүгү субъектилерниң удур-дедир харылзаазы;

7) арага аарыын, наркоманияны болгаш токсикоманияны эмнээриниң чаа аргаларын ажылдап кылыр талазы-биле эртем шинчилелдериниң күрүне деткимчези;

8) наркоманияга болгаш токсикоманияга удур алыр хемчеглер адырынга Тыва Республиканың хоойлужудулгазын сайзырадыры;

9) системалыг болгаш тодаргай угланыышкынныг наркотикке удур суртаалды, ооң иштинде массалыг информация чепсектерин хаара тутканы-биле, организастаары база эрттирери;

10) арага аарыындан, наркоманиядан база токсикоманиядан аарыг кижилерниң эмчи-социал келдередилгезин база оларның өг-бүлелеринге дузаламчыны хандырары;

11) арага аарыының, наркоманияның болгаш токсикоманияның мониторингизин Тыва Республиканың девискээринге организастаары;

12) арага аарыын, наркоманияны болгаш токсикоманияны болдурбас талазы-биле хемчеглерни боттандырарынга киржиринче, ооң иштинде арага аарыынга, наркоманияга болгаш токсикоманияга удур профилактика ажылын чорударынче угланган республика программаларын боттандырары-биле хөй-ниити каттыжыышкыннарын болгаш хамаатыларны эвилелдээри.";

6) II эгениң адында "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

7) 5-ки чүүлде:

а) чүүлдүң адында "Даргазының" деп сөстү "Баштыңының - Даргазының" деп сөстер-биле солуур, "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

б) бирги абзацта чогуур падежте "профилактиказының" деп сөстүң соонга чогуур падежке ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

в) 1 - 4 пунктуларда "профилактика" деп чогуур падежте сөстүң соонга ", эмнээри" деп чогуур падежке сөстү немээр;

8) 6-гы чүүлде:

а) адын база бирги абзацты дараазында эдилге-биле бижиир:

"6 чүүл. Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) арага аарыынга, наркоманияга база токсикоманияга удур профилактика чорудар, эмнээр адырга бүрүн эргелери

Тыва Республиканың Дээди Хуралының

(парламентизиниң) арага аарыынга, наркоманияга база токсикоманияга удур профилактика чорудар, эмнээр талазы-биле бүрүн эргелеринге хамааржыр чүүлдер:";

б) 1, 3 база 5 пунктуларда "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

9) 7-ги чүүлде:

а) чүүлдүң адында "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

б) бирги абзацта "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

в) 1, 2 база 7 пунктуларда "профилактиказынга" деп сөстүң соонга ", эмнээринге" деп сөстү немээр;

г) 11-ги пунктуда "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

10) 8-ки чүүлде:

а) адында 6-гы пунктуда "наркотикке удур суртаалды" деп сөстерниң соонга ", чурттакчы чоннуң санитарлыг-арыг-шеверниң чырыдыышкыны" деп сөстерни немээр;

б) 7-ги пунктуну күжүн чидирген деп санаар;

в) 8-ки пунктуда "наркотиктиг, токсиналыг база психотроптуг херекселдерни" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерни, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерни" деп сөстер-биле солуур;

г) 10-гу пунктуну күжүн чидирген деп санаар;

11) дараазында утказыг 81 чүүлдү немээр:

"81 чүүл. Тыва Республикада Наркотикке удур комиссияның бүрүн эргелери

Күүсекчи эрге-чагырганың федералдыг органнарының девискээр органнарының болгаш Россия Федерациязының субъектизиниң күүсекчи эрге-чагырга органнарының наркотиктиг херекселдерниң, психотроптуг бүдүмелдерниң болгаш оларның прекурсорларының хоойлуга чөрүштүр сайгарылгазынга удур хөделириниң талазы-биле ажыл-чорудулганы дүүштүрерин, а ол ышкаш муниципалдыг тургузугларның тус чер бот-башкарылга органнары, хөй-ниити каттыжыышкыннары база организациялар-биле оларның удур-дедир харылзаазын организастаарын Тыва Республикада Наркотикке удур комиссия боттандырар.";

12) 10-гу чүүлде:

а) адында "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

б) 2 - 5 кезектерде "профилактиказынга" деп сөстүң соонга ", эмнээринге" деп сөстү немээр;

13) 11-ги чүүлде:

а) адында "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

б) 1-ги кезээнде:

бирги абзацта "болгаш муниципалдыг" деп сөстерни ап кааптар, адында "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

1 болгаш 4 пунктуларда "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

5-ки пунктуну дараазында эдилге-биле бижиир:

"5) наркотиктиг херекселдерни, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерни ажыглап турар, араганы шын эвес ажыглап турар кижилерни, ооң иштинде назы четпээннерни илередири, учеттаары, хынаары, хайгаараары болгаш эмнээри;";

дараазында утказыг 6 - 10 пунктуларны немээр:

"6) хоойлужудулга-биле көрдүнген таварылгаларда, 5-ки пунктуда айыттынган кижилерниң дугайында күүсекчи эрге-чагырганың федералдыг органнарының девискээр органнарын медээлээри;

7) хемчеглерни ажылдап кылыры болгаш эрттирери, сонуургалдыг яамылар болгаш ведомстволар-биле дугуржулгаларны (керээлерни) чарары;

8) наркотиктиг херекселдерни, психотроптуг, күштүг бооп турар бүдүмелдерни болгаш оларның прекурсорларын эмнелге-профилактика болгаш аптека албан черлеринге шыгжаарының, садарының, учеттаарының, үндүрүп бээриниң, сайгарарының, ажыглаарының доктааттынган чурумнарын хажыткан фактыларны илередир сорулгалар-биле наркотиктиг херекселдерни болгаш психотроптуг бүдүмелдерни сайгарар адырда төлээлеттирген күрүне органнары-биле удур-дедир харылзаа;

9) арага аарыының, наркоманияның болгаш токсикоманияның баштайгы демдектерин илередир талазы-биле медицина, педагогика ажылдакчыларынга, социал албаннарның ажылдакчыларынга, хоойлу-дүрүм камгалалының органнарынга, ада-иелерге болгаш назы четпээннерниң өске-даа хоойлу езугаар төлээлеринге методиктиг сүмелерни ажылдап кылыры болгаш тарадыры;

10) арагадан, наркотиктен болгаш токсинадан ээзирик байдалда турар кижилерни илередир сорулга биле каттышкан оперативтиг-профилактиктиг хемчеглерни эрттиреринге, ооң иштинде үнүүшкүннүг, күүсекчи эрге-чагырганың федералдыг органнары-биле удур-дедир харылзаазынга киржири;

14) 12-ги чүүлге дараазында утказыг 7 - 9 пунктуларны немээр:

"7) кадык камгалалының органнарынга болгаш социологтуг албаннарга өөреникчилерниң спирттен кылган суксуннарны ажыглаары-биле база наркотиктиг херекселдерни, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерни хоойлуга чөрүштүр хереглээри-биле холбашкан байдалдарның анализин кылыры-биле дузаны көргүзери;

8) спирттен кылган суксуннарны ажыглаарының, наркотиктиг херекселдерни, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерни хоойлуга чөрүштүр хереглээриниң профилактика хемчеглерин өөреникчилер ортузунга боттандырарын, амыдыралдың кадык овурунуң үндезиннерин өөредир өөредилге планынче киирер арга-биле кылыр;

9) арага аарыынга, наркоманияга болгаш токсикоманияга удур хемчег алырынче угланган өске-даа хемчеглерни боттандырары.";

15) 16-гы чүүлдү дараазында эдилге-биле бижиир:

"16 чүүл. Арага аарыынга, наркоманияга болгаш токсикоманияга удур профилактика чорудар, эмнээр адырда күрүне эрге-чагыргазының күүсекчи органнарының болгаш тус чер бот-башкарылга органнарының культура, күш-культура, спорт болгаш туризм талазы-биле сорулгалары

Арага аарыынга, наркоманияга болгаш токсикоманияга удур профилактика чорудар, эмнээр адырда күрүне эрге-чагыргазының күүсекчи органнарының болгаш тус чер бот-башкарылга органнарының культура, күш-культура, спорт болгаш туризм талазы-биле кол-кол сорулгалары болза:

1) хамаатыларга, ооң иштинде назы четпээннерге, оларның сагыш-сеткил талазы-биле хереглелдерин хандырарынга, ада-чурт болгаш делегей культуразының үнелиг чүүлдери-биле таныштырарынга, хостуг үезин, дыштанылгазын, спортту болгаш туризмни хандырарынга деткимчени көргүзери;

2) чурттап база өөренип турар чериниң аайы-биле элээдилер клубтарының четкилерин калбартырын хандырары;

3) күш-культураның болгаш спорттуң материалдыг баазазын быжыглаар, ниитилелге амыдыралдың кадык овурун суртаалдаар арга-биле күш-культура кичээлдеринге чогуур байдалдарны тургузары.";

16) 17-ги чүүлде:

а) адында "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

б) 1-ги кезээнде "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр, "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг херекселдерни" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерни, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерни" деп сөстер-биле солуур;

17) 18-ки чүүлде:

а) 1-ги кезээн дараазында эдилге-биле бижиир:

"1. Арага аарыының, наркоманияның болгаш токсикоманияның профилактиказы - Тыва Республиканың девискээринде чурттап турар хамаатыларның араганы шын эвес ажыглаарын соксадырынче база наркотиктиг херекселдерни, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерни хоойлуга чөрүштүр хереглээр деңнелин кудуладырынче, араганы, наркотиктиг херекселдерни, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерни ажыглап турар кижилерниң хоойлу-дүрүм хажыдыышкыннарын болдурбазынче, оларга эргежок чугула медицина болгаш келдередилге дузазын чедиреринче; наркотиктиг херекселдерни болгаш психотроптуг бүдүмелдерни, ээзиртир суксуннарны болгаш оларны солуп турар кылымал чүүлдерни кылыры, шыгжааны, дажыглаары база чорудары дээш күрүне контролюн боттандырарынче, Тыва Республиканың девискээринге оларны хоойлуга чөрүштүр сайгарарын соксадырынче угланган хемчеглерниң системазы.";

б) 2-ги кезээнде:

2-ги пунктуда "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг херекселдерниң" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерниң, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң" деп сөстер-биле солуур;

3-кү пунктуда "наркотиктиг болгаш психотроптуг херекселдерни" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерниң болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң" деп сөстер-биле солуур;

18) 19-ку чүүлде:

а) 1-ги пунктуда "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг херекселдер" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдер, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдер" деп сөстер-биле солуур;

б) 2-ги пунктуда "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг херекселдерниң" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерниң, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң" деп сөстер-биле солуур;

19) 20-ги чүүлде:

а) 1-ги кезээнде "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг херекселдерниң" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерниң, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң" деп сөстер-биле солуур;

б) бирги абзазында болгаш 3-кү кезээниң 1 база 2 пунктуларында "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг херекселдерниң" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерниң, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң" деп сөстер-биле солуур;

20) 21-ги чүүлде:

а) 2-ги кезээнде "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг херекселдерниң" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерниң, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң" деп сөстер-биле солуур;

б) 3-кү кезээниң 1-ги пунктузунда "токсикоманиядан" деп сөстүң соонга ", ооң иштинде үнүүшкүннүг каттышкан оперативтиг-профилактика хемчеглерин чорудуп турар үеде" деп сөстерни немээр;

21) 22-ги чүүлде:

а) 1-ги кезээнде "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг херекселдерниң" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдерниң, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдерниң" деп сөстер-биле солуур;

б) 3-кү кезектиң 1 - 3 пунктуларында чогуур падежте "наркотиктиг, токсиналыг болгаш психотроптуг херекселдер" деп сөстерни "наркотиктиг херекселдер, токсиналыг болгаш психотроптуг бүдүмелдер" деп чогуур падежке сөстер-биле солуур;

22) IV эгениң адында "профилактиказынга" деп сөстүң соонга ", эмнээринге" деп сөстү немээр;

23) 23-кү чүүлде:

а) адында болгаш 1-ги кезээнде "профилактиказынга" деп сөстүң соонга ", эмнээринге" деп сөстү немээр;

б) 2-ги кезээн дараазында эдилге-биле бижиир:

"2. Арага аарыынга, наркоманияга болгаш токсикоманияга удур профилактиктиг хемчеглер талазы-биле республиканың тускай сорулгалыг программаларын күүсекчи эрге-чагырганың федералдыг органнарының девискээр органнары, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнары, тус чер бот-башкарылга органнары-биле удур-дедир харылзаазының иштинге, оларның бүрүн эргелеринге дүүштүр Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органы республика хоойлужудулгазы-биле тургускан чурум езугаар ажылдап кылыр.";

24) 24-кү чүүлде:

а) адында болгаш 1-ги кезээнде "профилактиказынга" деп сөстүң соонга ", эмнээринге" деп сөстү немээр;

б) 2-ги кезээниң ийиги абзазында "профилактиказының" деп сөстүң соонга ", эмнээриниң" деп сөстү немээр;

в) дараазында утказыг 3-кү кезекти немээр:

"3. Арага аарыынга, нарк...
гаш токсикоманияга удур п...
хемчеглеринге хамаарышты...
ларны боттандырары-биле Т...
каның күүсекчи эрге-чагырга...
кадык камгалалының күрүн...
муниципалдыг системаларн...
албан черлерин, Тыва Респуб...
биле иштики херектер органна...
эрге-чагырганың федералдыг ...
девискээр органнарын, масса...
ция чепсектерин, күрүнениң ...
цияларны, ооң иштинде хоойлу...
көрдүнген таварылгаларда б...
езугаар хөй-ниити организаци...
тудуп болур.";

27) дараазында утказыг ...
чүүлдерни немээр:

"241 чүүл. Арага аарыынга, ...
болгаш токсикоманияга удур ...
тиг хемчеглерге массалыг ...
чепсектериниң киржилгези

Массалыг информация чеп...
аарыынга, наркоманияга болга...
нияга удур профилактиктиг ...
ниитилелге спирттен кылган ...
шын эвес ажыглаарынга, нар...
рекселдерни, психотроптуг б...
налыг бүдүмелдерни хоойлу...
хереглээринге багай хамаары...
зарының, арага аарыын, на...
болгаш токсикоманияны бол...
база наркотиктиг херекселде...
психотроптуг бүдүмелдерни ...
рүштүр сайгарарын соксадыры...
Тыва Республиканың девискээр...
болур хемчеглерниң дугайынд...
чонга медээлеп дыңнадырының...
боттандырар.

242 чүүл. Арага аарыынга, н...
болгаш токсикоманияга удур п...
тиг хемчеглерге күрүнениң э...
зацияларның киржилгези

Арага аарыынга, наркоман...
токсикоманияга удур профила...
чеглерге күрүнениң эвес органи...
киржилгези дараазында тава...
илереттинип болур:

1) спирттен кылган суксуннар...
ажыглап турар, наркотиктиг хер...
токсиналыг болгаш психотроп...
дерни хоойлуга чөрүштүр херег...
маатыларның, ооң иштинде назы...
ниң, диагностиказын, консульта...
социал келдередилгезин болгаш...
зын доктааттынган чурум езу...
дарынга;

2) арага аарыынга, наркоман...
токсикоманияга удур профилакт...
ның талазы-биле хемчеглерни б...
турар күрүне болгаш өске-даа ор...
ларның удур-дедир харылзаа...
тинге.";

28) 26-гы чүүлде:

а) адында "профилактиказ...
сөстүң соонга ", эмнээриниң" ...
немээр.

б) чүүлдүң сөзүглелинде "про...
зының" деп сөстүң соонга ", эм...
деп сөстү немээр.

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-би...
хүнден эгелээш, он хонук эртке...
күштүг болур.

Тыва Республиканың Ча...
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 437 ДХ-І.

«Тыва Республикага хамаатыы байдалының актылар... бижиир органнарны тургузарының болгаш ажыл... чорудулгазының дугайында» Тыва Республиканы... Хоойлузунуң 3 чүүлүнге өскерилге киирер дугайын...

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентиз... чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2000 чылдың июль 4-те № 545 "Тыва Республикага хамаатыы байдалының актыларын бижиир органнарны тургузарының болгаш ажыл-чорудулгазының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунуң ("Тувинская правда", 2000 чылдың июль 13-те; 2002 чылдың апрель 4-те; 2005 чылдың декабрь 3-те; 2006 чылдың август 3-те; 2007 чылдың июнь 16-да, ноябрь 24-те; 2008 чылдың ноябрь 28-те; "Шын", 2005 чылдың ноябрь 29-та; 2007 чылдың июнь 5-те, ноябрь 29-та; 2008 чылдың декабрь 9-та) 3-кү чүүлүнүң 3-кү кезээнге, "Даргазының"...
"Баштыңының - Даргазының" де...
биле солууру-биле, өскерилгени к...

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-бил...
хүнден эгелээш, он хонук эртке...
күштүг болур.

Тыва Республиканың Ча...
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 440 ДХ-І.

«Чурттакчы чоннуң кадыын камгалаарының дугайын... Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер...

кииреринiң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

чүүл
[..]96 чылдың август 27-де № 615 "Чурт-
[..] чоннуң кадыын камгалаарының дуга-
[..]а" Тыва Республиканың Хоойлузунга
[..]инская правда", 1996 чылдың октябрь
[..]2003 чылдың апрель 24-те; 2004 чылдың
[..]31-де; 2006 чылдың август 2-де; 2007
[..]ың август 7-де; 2008 чылдың январь 31-
[..]ай 29-та, декабрь 4-те; 2009 чылдың
[..]ль 28-те, август 4-те, декабрь 1-де;
[..]", 2006 чылдың июль 20-де; 2007 чыл-
[..]август 9-та, август 23-те; 2008 чылдың
[..]ь 19-та, декабрь 9-та; 2009 чылдың ап-
[..]14-те, август 11-де, декабрь 1-де) дараа-
[..]а өскерилгелерни киирер:
[..]7-ги чүүлде:
[..]1-ги кезекте "Улуг Хуралдың" деп сөс-
[..] "Дээди Хуралдың (парламентиниң)"
[..]өстер-биле солуур;
[..] 6-гы кезекте "Даргазы" деп сөстү
[..]тыңы - Даргазы" деп сөстер-биле со-

[..]8-ки чүүлде:
[..]адында "Кадык камгалал яамызының"
[..]өстерниң соонга "болгаш социал
[..]лде" деп сөстерни немээр;
[..] 1-ги кезээнде "Кадык камгалал
[..]ы" деп сөстерниң соонга "болгаш со-
[..]хөгжүлде" деп сөстерни немээр;
[..]2-ги кезекте "Кадык камгалал яамызы"
[..]өстерниң соонга "болгаш социал
[..]лде" деп сөстерни немээр;
[..]8.1 чүүлде:
[..]1-ги кезекте "Кадык камгалал яамызы"
[..]өстерниң соонга "болгаш социал
[..]лде" деп сөстерни немээр;
[..]4-кү кезекте "Кадык камгалал яамы-
[..]" деп сөстерниң соонга "болгаш со-
[..]хөгжүлде" деп сөстерни немээр;
[..]10-гу чүүлдүң 6-гы кезээнде "Кадык
[..]лал яамызы" деп сөстерниң соонга
[..]аш социал хөгжүлде" деп сөстерни
[..];
[..]11-ги чүүлдүң 3-кү кезээнде "Кадык
[..]лал яамызы" деп сөстерниң соонга
[..]аш социал хөгжүлде" деп сөстерни
[..];
[..]4-кү чүүлдүң 9-ку кезээнде "Кадык
[..]лал яамызы" деп сөстерниң соонга
[..]аш социал хөгжүлде" деп сөстерни
[..];
[..]15-ки чүүлдүң 3-кү кезээнде "Кадык
[..]лал яамызының" деп сөстерниң соонга
[..]аш социал хөгжүлде" деп сөстерни
[..];
[..]18-ки чүүлдүң 8-ки кезээнде "Кадык
[..]лал яамызы" деп сөстерниң соонга
[..]аш социал хөгжүлде" деп сөстерни
[..];
[..]8-ки чүүлдүң 1-ги кезээниң ийиги абза-
[..] "Кадык камгалал яамызы" деп
[..]ниң соонга "болгаш социал хөгжүл-
[..]п сөстерни немээр;
[..]64-кү чүүлдүң ийиги абзазында "Ка-
[..]мгалал яамызының" деп сөстерниң
[..]а "болгаш социал хөгжүлде" деп
[..]ни немээр;
[..]66-гы чүүлде:
[..]7-ги кезээнде "Кадык камгалал
[..]ының" деп сөстерниң соонга "болгаш
[..] хөгжүлде" деп сөстерни немээр;
[..]13-кү кезээнде "Кадык камгалал
[..]ы" деп сөстерниң соонга "болгаш
[..] хөгжүлде" деп сөстерни немээр;
[..]67-ги чүүлде "тариф дугуржулгазы"
[..]гуур падежте сөстерни "адырлар
[..]иле (адырлар аразының) дугуржулга"
[..]стер-биле чогуур падежке солуур;
[..]68-ки чүүлдүң 4-кү кезээнде сески

абзацты дараазында эдилге-биле бижиир:

"кадык камгалалының медицина, фармацевтика база күрүнениң болгаш муниципалдыг системаларының, ажылы оларның амытынының болгаш кадыының айыылы-биле холбашкан, ажылдакчыларының ыяап-ла камгаладылгазын, кылып турар чүүлү оларның амы-тынының болгаш кадыының айыылы-биле холбаалыг ажылдакчыларга хамаарыштыр Россия Федерациязының Чазааның бадылааны албан-дужаалдар даңзыларынга дүүштүр кадык камгалалының акша-хөреңгизинден. Тыва Республиканың эргелелинде турар медицина, фармацевтика болгаш кадык камгалалының өске-даа организацияларының, ажылы оларның амы-тынының болгаш кадыының айыылы-биле холбашкан, ажылдакчыларының ыяап-ла камгаладылгазының хемчээли айда албан-дужаал шалыңының 120 хемчээлинге деӊ болур. Кадык камгалалының муниципалдыг тургузугларының ажылдакчыларының ыяап-ла камгаладылгазының хемчээлин тус чер бот-башкарылга органнары доктаадып тургузар.";

б) тоску абзацты дараазында эдилге-биле бижиир:

"Кадык камгалалының күрүнениң болгаш муниципалдыг системаларының ажылдакчылары эмчи дузазы көргүзүп азы эртем-шинчилел ажылдары чорудуп турар үезинде күш-ажылчы хүлээлгелерин азы профессионал хүлээлгезин күүседип турган өлген таварылгада, оларның өг-бүлелеринге чаңгыс удаа бээр пособиени төлээр. Тыва Республиканың эргелелинде турар кадык камгалалының организацияларының ажылдакчылары өлген таварылгада, чаңгыс удаа төлеп бээр пособиениң хемчээли айда албан-дужаал шалыңының 120 хемчээлинге деӊ болур. Кадык камгалалының муниципалдыг тургузугларының ажылдакчылары өлген таварылгада, чаңгыс удаа төлээр пособиениң хемчээлин тус чер бот-башкарылга органнары доктаадып тургузар.";

14) 70-ги чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

15) 73-кү чүүлде:

а) 3-кү кезээнде:

ийиги абзацта "Улуг Хурал" деп сөстерни "Дээди Хурал (парламент)" деп сөстер-биле солуур;

дөрткү абзацта "Кадык камгалал яамызы" деп сөстерниң соонга "болгаш социал хөгжүлде" деп сөстерни немээр;

б) 4-кү кезээн дараазында эдилге-биле бижиир:

"4. Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) пациентилерниң хоойлу-дүрүм болгаш социал камгалалының талазы-биле нормативтиг баазазын тургузарын хандырар.";

в) 5-ки кезекте "Кадык камгалал яамызы" деп сөстерниң соонга "болгаш социал хөгжүлде" деп сөстерни немээр;

г) 7-ги кезектиң дөрткү абзазында "Кадык камгалал яамызы" деп сөстерниң соонга "болгаш социал хөгжүлде" деп сөстерни немээр;

16) 74-кү чүүлдүң ийиги абзазын күжүн чидирген деп санаар.

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 442 ДХ-I.

[..]кола назыны четпээннер өөредилгезиниң кол нииити [..]редилге программазын боттандырып турар өөредилге [..]анизацияларынга бичии уругну тургузары дээш ада-ие [..]левириниң кезээниң компенсациязын тургузарының [..]олгаш төлээриниң талазы-биле Тыва Республиканың [..]амдык күрүне бүрүн эргелерин Тыва Республиканың [..]ниципалдыг тургузугларының тус чер бот-башкарылга органнарынга бээриниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

[..]Хоойлу 1992 чылдың июль 10-да
[..]6-1 "Өөредилге дугайында" Россия
[..]ациязының Хоойлузунга дүүштүр
[..]еспубликаның муниципалдыг тургу-
[..]ның тус чер бот-башкарылга орган-
[..]а школа назыны четпээннер өөредил-
[..] кол нииити өөредилге программазын
[..]дырып турар күрүнениң, муниципал-
[..]редилге албан черлеринге болгаш
[..]а өөредилге организацияларынга
[..]ругну тургузары дээш ада-иениң төле-

виириниң кезээниң компенсациязын тургузарының болгаш төлээриниң талазы-биле Тыва Республиканың чамдык күрүне бүрүн эргелерин Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының тус чер бот-башкарылга органнарынга берип турары-биле холбаштыр тургустунуп келген хоойлу-дүрүм хамаарылгаларын таарыштырып турар (моон ыңай - чамдык күрүне бүрүн эргелери дээн).

1 чүүл. Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының тус чер бот-башкарылга органнарынга чамдык күрүне бүрүн эргелерин бээри

1. Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларынга чамдык күрүне бүрүн эргелерин дараазында тус чер бот-башкарылга органнарынга бээр (моон ыңай - тус чер бот-башкарылга органнары дээн):

Кызыл хоорай;
Ак-Довурак хоорай;
Бай-Тайга кожуун;
Барыын-Хемчик кожуун;
Чөөн-Хемчик кожуун;
Каа-Хем кожуун;
Кызыл кожуун
Мөңгүн-Тайга кожуун;
Өвүр кожуун;
Бии-Хем кожуун;
Сүт-Хөл кожуун;
Таңды кожуун;
Тес-Хем кожуун;
Тожу кожуун;
Тере-Хөл кожуун;
Улуг-Хем кожуун;
Эрзин кожуун;
Чаа-Хөл кожуун;
Чеди-Хөл кожуун.

2. Бо чүүлдүң 1-ги кезээнде айыттынган тус черниң бот-башкарылга органнары чамдык күрүне бүрүн эргелериниң иштинге дараазында ажылдарны чорудар:

школа назыны четпээннер өөредилгезиниң кол нииити өөредилге программазын боттандырып турар күрүнениң, муниципалдыг өөредилге албан черлеринге болгаш өске-даа өөредилге организацияларынга бичии уругну тургузары дээш ада-ие төлевириниң кезээнге компенсация алыр эргелиг ада-иелерден документилерни хүлээп алырын (моон ыңай - ада-ие төлевириниң кезээнге компенсация дээн);

ада-ие төлевириниң кезээнге компенсацияның хемчээлин санаарын;

ада-ие төлевириниң кезээнге компенсацияны доктаадырын болгаш төлээрин.

3. Күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин тус чер бот-башкарылга органнарынга тодаргай эвес хуусаада бээр.

2 чүүл. Күрүнениң чамдык бүрүн эргелерин боттандырып турда тус чер бот-башкарылга органнарының эргелери болгаш хүлээлгелери

1. Тус чер бот-башкарылга органнары, оларга дамчыдып берген күрүнениң чамдык бүрүн эргелериниң иштинге дараазында эргелерлиг болур:

1) федералдыг хоойлужудулгага болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазынга дүүштүр чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырарының хевирлерин болгаш аргаларын шилип алыр;

2) оларга дамчыдып берген чамдык күрүне бүрүн эргелериниң акшаландырыышкынынга көрдүнген акша-хөреңгини Тыва Республиканың республика бюджединден алыр (моон ыңай - субвенциялар дээн);

3) чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырар айтырыглар талазы-биле муниципалдыг хоойлу-дүрүм актыларын хүлээп алыр;

4) Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының төлээлекчи органындан (моон ыңай төлээлекчи орган дээн) өөредилге адырынче дамчыдып берген чамдык күрүне бүрүн эргелериниң айтырыгларын боттандырар талазы-биле тайылбырларны болгаш сүмелерни алыр;

5) муниципалдыг тургузугнуң уставы-биле көрдүнген таварылгаларда болгаш чурум езугаар боттуң материалдыг курлавырларын болгаш саң-хөө акша-хөреңгилерин немей ажыглап болур;

6) Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың амгы хоойлужудулгаларының негелделери езугаар чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырар айтырыглар талазы-биле хажыдыышкыннарны чок кылырының дугайында Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының төлээлеттирген органнарының бижимел айтыышкынын суд чуруму-биле хомудап болур;

7) чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырары-биле Тыва Республиканың хоойлужудулгазы болгаш федералдыг хоойлужудулга езугаар көрдүнгени-биле өске-даа эргелерлиг.

2. Тус чер бот-башкарылга органнары оларга дамчыдып берген чамдык күрүнениң бүрүн эргелерин боттандырарда дараазында хүлээлгелерлиг болур:

1) чамдык күрүне бүрүн эргелерин болур-чогууру-биле болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазынга болгаш федералдыг хоойлужудулгага дүүштүр боттандырар;

2) субвенцияларны тускай сорулгазынга [..] болгаш шын ажыглаарын хандырар;

3) бердинген субвенцияларны ажыглаваан база (азы) тускай сорулгазындан өскээр ажыглаан таварылгада, а ол ышкаш бо Хоойлу езугаар дамчыдып берген чамдык күрүнениң бүрүн эргелерин тус чер бот-башкарылга органнары боттандырарын соксаткан таварылгада, ажыглаттынмаан база (азы) тускай сорулгазындан өскээр ажыглаттынган субвенцияларны Тыва Республиканың республика бюджединче эгидер;

4) чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырар айтырыглар талазы-биле Тыва Республиканың нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының күүселдезин хандырар;

5) көрдүнген субвенцияларны ажыглаанының болгаш чамдык күрүне бүрүн эргелерин күүсеткениниң дугайында отчетту төлээлеттирген органче чорудар;

6) төлээлеттирген органның бижимел негелдези езугаар чамдык күрүне бүрүн эргелериниң күүселдезиниң дугайында медээни болгаш документилерни негелдеде айыткан хуусаа иштинде бээрин хандырар;

7) Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарының көрдүнген субвенцияларны ажыглаанының болгаш чамдык күрүне бүрүн эргелериниң күүселдезиниң талазы-биле хыналдаларны кылырда, шаптааразыннар чок байдалды хандырар;

8) чамдык күрүне бүрүн эргелериниң күүселдезиниң үезинде эрте берге хажыдыышкыннарны чайладыры-биле Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарының айыткан бижимел айтыышкынын күүседир;

9) Тыва Республиканың хоойлужудулгазында болгаш федералдыг хоойлужудулгада көрдүнгени-биле, чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырары-биле өске-даа хүлээлгелерни күүседир.

3 чүүл. Тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырып турда Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарының эргелери болгаш хүлээлгелери

1. Тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырып турар үезинде, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнары боттарының харыылаар айтырыгларының иштинге дараазында эргелерлиг болур:

1) тус чер бот-башкарылга органнарынга дамчыткан күрүне бүрүн эргелерин боттандырар айтырыглар талазы-биле нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын албан күүседири-биле парладыр;

2) бир эвес тус чер бот-башкарылга органнарының азы тус чер бот-башкарылга органнарының албан-дужаалдыг кижилери чамдык күрүнениң бүрүн эргелерин боттандырар айтырыглар талазы-биле хоойлуларның негелделерин хажыдып турары илереттинген таварылгада, тус чер бот-башкарылга органнарынга болгаш тус чер бот-башкарылга органнарының албан-дужаалдыг кижилеринге ону эдери-биле албан күүседир бижимел айтыышкынны бээр;

3) ажыглаттынмаан база (азы) тускай сорулгазындан өскээр ажыглаан субвенцияны доктааттынган чурум езугаар тырттырар;

4) тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин күүседип турарының дугайында аас-биле болгаш бижимел тайылбырларын негээр;

5) бо хоойлужудулгага дүүштүр өске-даа эргелерни күүседир.

2. Тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырып турар үезинде, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнары дараазында хүлээлгелерлиг болур:

1) дараазында саң-хөө чылында Тыва Республиканың республика бюджедин тургузуп тура, аңаа субвенцияларны киирер, оларны муниципалдыг тургузугларның бюджеттеринче үезинде болгаш долу хемчээл-биле шилчидер;

2) тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелериниң күүселдезин, а ол ышкаш ол сорулгаларга берген субвенцияларның чарыгдалын хыналдага алыр;

3) тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелериниң күүселдези-биле холбашкан айтырыгларны шиитпирлээринге методиктиг болгаш консультация дузазын көргүзер;

4) тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин күүседип турарының дугайында база берген субвенцияларның чарыгдалының талазы-биле отчеттуң хевирин тургузар;

5) тус чер бот-башкарылга органнарының удуртукчуларының болгаш албан-дужаалдыг кижилериниң отчедун хүлээп алыр;

6) бо хоойлужудулгага дүүштүр өске-даа хүлээлгелерни күүседир.

4 чүүл. Дамчыдып турар чамдык күрүне бүрүн эргелериниң саң-хөө болгаш материалдыг хандырылгазы

1. Бо Хоойлуну боттандырары-биле холбашкан чарыгдалдарның акшаландырыышкынын, ээлчеглиг саң-хөө чылында Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында Тыва Республиканың хоойлузунда көрдүнген хемчээлге, субвенциялар хевиринге боттандырар.

Тыва Республиканың республика бюджединден Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының бюджеттеринге берип турар субвенцияларның нити хемчээлин бо Хоойлуда капсырган Методика-биле дүүштүр тодарадыр.

Тыва Республиканың республика бюджединден Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының бюджеттеринге субвенцияларны бээриниң чурумун Тыва Республиканың Чазаа тодарадыр.

2. Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың хоойлужулгазы-биле тургускан чурум езугаар чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырарынга эргежок чугула материалдыг эт-хөреңги тус чер бот-башкарылга органнарынга халаска ажыглаар керээ езугаар дамчыттынар.

Чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырарынга эргежок чугула материалдыг эт-хөреңгини ажыглаары-биле дамчыдар ужурлуг даңзыны чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының адырында Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының төлээлекчи органы тодарадыр.

5 чүүл. Чамдык күрүне бүрүн эргелерин тус чер бот-башкарылга органнарының боттандырып турарын хынаары

1. Чамдык күрүне бүрүн эргелерин тус чер бот-башкарылга органнарының боттандырып турарын төлээлеттирген орган хынаар.

Хыналданың хевири - чамдык күрүне бүрүн эргелерин тус чер бот-башкарылга органнарының боттандырарының планныг болгаш пландан дашкаар хыналдалары.

2. Пландан дашкаар хыналданы чорударының үндезиннери болза, күрүнениң эрге-чагырга органнарындан, тус черниң бот-башкарылгазының өске-даа органнарындан, организациялардан болгаш хамаатылардан кээп турар хоойлужудулганы хажыткан фактылар дугайында медээ болур.

3. Тус чер бот-башкарылга органнарынче оларның күүседири албан сагындырыгларын чорударының дугайында айтырыгны төлээлекчи органның көөрүнге үндезиннер күштүг хоойлужудулганы хажытканы боор болур.

4. Төлээлеттирген орган тус чер бот-башкарылга органнарынга база албан-дужаалдыг кижилерге хамаарыштыр чамдык күүсекчи-башкарыкчы бүрүн эргелерни боттандырар болгаш, дамчыдып берген чамдык күрүне бүрүн эргелеринге дүүштүр контрольдуң дараазында хевирлерин болгаш аргаларын тургузар:

1) чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырар айтырыглар талазы-биле тус черниң бот-башкарылга органнарынга айтыышкыннарны бээр;

2) тус черниң бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин күүседип турары-биле холбашкан хыналдаларны чорудар;

3) чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырар айтырыглар талазы-биле негелделерни чорудар, документилерни болгаш медээлерни алыр;

4) тус черниң бот-башкарылга органнарының отчеттарын дыңнаар;

5) тус черниң бот-башкарылга органнарының ажыл-чорудулгазын хынап, ревизияларны чорудар;

6) чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырары-биле доктаамал хайгаарал чорударынга төлээлеттирген албан-дужаалдыг кижилерни томуйлаар;

7) чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырып турда, тус черниң бот-башкарылга органнарының кылган хажыдыышкыннарын чайладыр талазы-биле сагындырыгларны бээр.

5. Тус черниң бот-башкарылга органнарының ажыл-чорудулгазынга база оларның федералдыг хоойлужудулганы болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазын сагып турары дээш контрольду федералдыг хоойлужудулга-биле болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазы-биле көрдүнген таварылгаларда болгаш чурум езугаар өске-даа органнар боттандырар.

6 чүүл. Тус черниң бот-башкарылга органнарының отчеттарны болгаш чагыгны бээриниң чуруму

1. Тус черниң бот-башкарылга органнары квартал санында, отчеттуг кварталдың дараазында айының 6-ның хүнүнден орай эвес хуусаада, төлээлекчи органга чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырып турарының дугайында болгаш бердинген субвенцияларның чарыгдалының дугайында отчеттарны төлээлекчи органның тургускан хевиринге бээр.

2. Чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырарынга хереглеттинип турар акша-хөреңгиниң дугайында чагыгны тус черниң бот-башкарылга органнары төлээлекчи органче ай санында 20-ниң хүнүнге чедир, төлээлекчи органның тургускан хевиринге киирер.

7 чүүл. Албан-дужаалдыг кижилерниң болгаш тус черниң бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырып турар харыысалгазы

1. Тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин күүсетпейн азы болур-чогууру-биле эвес күүсеткениниң фактылары илереттинген таварылгаларда, тургустунган чурум-биле тус черниң бот-башкарылга органындан ол бүрүн эргелерни долузу-биле азы чамдыызын катап кыйгыртып болур.

2. Тус чер бот-башкарылга органнары болгаш оларның албан-дужаалдыг кижилери оларга дамчыдып берген чамдык күрүне бүрүн эргелерин күүсетпейн азы болур-чогууру-биле эвес күүседип турары дээш, хоойлужудулга езугаар көрдүнген харыысалганы алыр.

8 чүүл. Тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин күүседирин соксадырының байдалы болгаш чуруму

1. Тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин күүседирин соксадырынга дараазында чүүлдер үндезин болур:

1) Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының төлээлеттирген органы-биле болгаш тус черниң бот-башкарылга органнарының аразында дамчыттынган чамдык күрүне бүрүн эргелерин дедир кыйгыртырының эргежок чугулазының дугайында удур-дедир чөпшээрели;

2) тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүне бүрүн эргелерин күүсетпейн турарының, болур-чогууру-биле эвес күүсеткениниң азы күүседирин моон соңгаар боттандырары болдунмазының дугайында төлээлеттирген органның түңнелинге үндезилээн Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органының шиитпири;

3) Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарының баш билип харыылаар айтырыындан чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырар талазы-биле хүлээлгелерин ап каап турар Россия Федерациязының хоойлужудулгазынга өскерилгелер киирери.

2. Тус чер бот-башкарылга органнарының чамдык күрүнениң бүрүн эргелерин боттандырары Тыва Республиканың хоойлузу-биле соксаар.

9 чүүл. Бо Хоойлунуң күштүг боор кирери

1. Бо Хоойлу, ону албан езузу-биле парлап үндүрген хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда күштүг болур болгаш, ээлчеглиг саң-хөө чылында база планныг үеде Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында Тыва Республиканың хоойлузу-биле чыл санында ону күштүг кылдыр киирер.

2. Бо Хоойлу 2010 чылдың январь 1-ден эгелеп тыптып келген хоойлу-дүрүм хамаарылгаларынга хамаарыштыр тараар.

10 чүүл. Тыва Республиканың чамдык хоойлу-дүрүм актыларын күжүн чидирген деп санаары

Бо Хоойлу күштүг болуп кирген хүнден эгелээш, 2007 чылдың май 28-те № 92 УХ-II "Школа назыны четпээннер өөредилгезиниң кол нити өөредилге программазын боттандырып турар муниципалдыг өөредилге албан черлеринге бичии уругну тургузары дээш ада-ие төлевириниң кезээнге компенсация төлээринге субвенциялар хевирлиг кылдыр саң-хөө дузазын тус чер бюджеттеринге Тыва Республиканың бюджединден бээриниң чурумунуң дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузун («Тувинская правда», 2007 чылдың июнь 5-те; «Шын», 2007 чылдың июнь 5-те, июнь 9-та) күжүн чидирген деп санаар.

Тыва Республиканың Чазаанның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 444 ДХ-I.

"Школа назыны четпээннер өөредилгезиниң
өөредилге программазын боттандырып тура
организациялырынга уругну тургузары д
төлевириниң кезээниң компенсациязын тургузары
төлээриниң талазы-биле Тыва Республиканың ча
бүрүн эргелерин Тыва Республиканың мун
тургузугларының тус чер бот-башкарылга ор
бээриниң дугайында" Тыва Республиканың Х
капсырылга

Тус черниң бот-башкырылга органнарының чамдык күрүн
эргелерин боттандырарынга Тыва Республиканың муниц
тургузугларының бюджеттеринге Тыва Республиканың рес
бюджединден субвенцияларның нити хемчээлин тодарад

МЕТОДИКАЗЫ

1. Чамдык күрүне бүрүн эргелерин боттандырарынга Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының бюджединге Тыва Республиканың республика бюджединден субвенцияларның хемчээлин бо санаашкыннардан тодарадыр:

бирги уругга - назы четпээннер өөредилгезиниң кол нити өөредилге программазын боттандырып турар өөредилге организацияларынга уругну тургузары дээш ада-ие төлевириниң ортумак хемчээлиниң 20 хуузу;

ийиги уругга - назы четпээннер өөредилгезиниң кол нити өөредилге программазын боттандырып турар өөредилге организацияларынга уругну тургузары дээш ада-ие төлевириниң ортумак хемчээлиниң 50 хуузу;

өг-бүледе үшкү болгаш дараазында уругларга - назы четпээннер өөредилгезиниң кол нити өөредилге программазын боттандырып турар өөредилге организацияларынга уругну тургузары дээш ада-ие төлевириниң ортумак хемчээлиниң 70 хуузу.

2. Субвенцияларның хемчээлин дараазында формула-биле тодарадыр:

$$Суб = P_{суб} \times (0{,}2 \times K_{I} + 0{,}5 \times K_{II} + 0{,}7 \times K_{III}) \times 11 \times {}_{ай}\ 0{,}95,$$

мында:

Суб - субвенцияларның хемчээли;

Р - назы четпээннер өөредилгезиниң кол нити өөредилге

суб программазын боттандырып турар өөредилге организацияларынга уругну тургузары дээш ада-ие төлевириниң тодаргай муниципалдыг тургузугга хамаарыштыр айда ортумак хемчээли;

К - назы четпээннер өөредилгезиниң кол нити өөредилге

I программазын botta[…]
өөредилге организацияла[…]
турар өг-бүледе бирги уругл[…]

К - назы четпээннер өөре[…]
нити өөредилге

II программазын ботта[…]
өөредилге организацияла[…]
турар өг-бүледе ийиги уругл[…]

К - назы четпээннер өөре[…]
нити өөредилге

III программазын ботта[…]
өөредилге организацияла[…]
турар өг-бүледе үш азы оон х[…]
саны;

11 - назы четпээннер өөре[…]
нити өөредилге

ай программазын ботта[…]
өөредилге организацияла[…]
турар уругларның ортумак сан[…]
шөлээзинде база уругларны[…]
үскен хүннерин катай санаар[…]

0,95 - назы четпээннер ө[…]
кол нити өөредилге програм[…]
дырып турар өөредилге ор[…]
рынга уругну тургузары дээ[…]
виринге компенсацияны төлэ[…]
биле Тыва Республиканың ре[…]
жединден чарыгдал хүлээлг[…]
рарының деңнели.

3. Тыва Республиканың […]
тургузугларының чарыгдал […]
кады акшаландырарының хе[…]

$$Соф = P_{мун} \times (0{,}2 \times K_{I} + 0{,}5 \times K_{II} \ldots$$

- Суб,

мында,

Соф - Тыва Республикан[…]
дыг тургузугларының чарыгд[…]
мун кылыр хүлээлгелер[…]
ландырар акша-хөреңгилерн[…]

«Азыракчыларның (ажаал-тежээкчилерниң) өг-бүл[…] уруг азырап алган өг-бүлелерге уруглар тударынг[…] хөреңгилерни болгаш азырап алган ада-иелерге к[…] шаңнал акшаларны төлеп бээриниң чурумунуң б[…] хемчээлдериниң дугайында» Тыва Республика[…] Хоойлузунга өскерилгелер киирериниң дугай[…]

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламен[…]
чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2007 чылдың июнь 18-те № 195 УХ-II "Азыракчыларның (ажаал-тежээкчилерниң) өг-бүлелеринге, уруг азырап алган өг-бүлелерге уруглар тударынга акша-хөреңгилерни болгаш азырап алган ада-иелерге көрдүнген шаңнал акшаларны төлээриниң чурумунуң болгаш хемчээлдериниң дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2007 чылдың июнь 26-да; 2010 чылдың январь 21-де; «Шын», 2007 чылдың ноябрь 27-де; 2010 чылдың январь 19-та) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 1-ги чүүлдүң 1-ги кезээнге дараазында утказыг дөрткү абзацты немээр:

"Азырал болгаш ажаал-тежээл талазы-биле ажыл-чорудулганы организастаарының болгаш боттандырарының талазы-биле федералдыг хоойлуждудулга-биле доктаатынган, Тыва Республиканың чамдык күрүне бүрүн эргелерин Тыва Республикада тус чер бот-башкарылга органнарынга берген таварылгада, азырал болгаш ажаал-тежээл органнары чогуур тус черниң бот-башкарылга органнары болур.";

2) 2-ги чүүлде:

а) 1-ги кезектиң бирги абзазында:

"4000" деп саннарны "4400" деп саннар-биле солуур;

"5600" деп саннарны "6160" деп саннар-биле солуур;

"6000" деп саннарны "6600" деп саннар-биле солуур;

"6600" деп саннарны "7260" деп саннар-биле солуур;

б) 2-ги кезээнде "2000" деп саннарны […]
"2200" деп саннар-биле солуу[…]

в) 3-кү кезээнде:

бирги абзацта "30000" д[…]
"33000" деп саннар-биле солу[…]

ийиги абзацта "500" деп са[…]
деп саннар-биле солуур;

г) 4-кү кезекте "4000" д[…]
"4400" деп саннар-биле, "200"[…]
"220" деп саннар-биле солуур[…]

3) 3-кү чүүлдүң 3-кү кез[…]
абзазында "2500" деп саннар[…]
саннар-биле солуур;

4) 4-кү чүүлде:

а) 2-ги кезээн дараазында[…]
бижиир:

"2. Азырап алган өг-бүлени[…]
(ажаалда-тежээлинде) тур[…]
өөредилге албан черинде ө[…]
хүндүскү хевири-биле өөрени[…]
көрдүнген акша-хөреңгини аз[…]
(ажаап-тежээп турарларга), а[…]
ада-илерге тургузарын болгаш[…]
олар өөредилге албан черин до[…]
чорудар, ынчалза-даа олар 23[…]
база ону төлээрин хуусаа бети[…]
рынга чедирип болур тавары[…]
густунганда, ону төлевес.";

б) 3-кү кезектиң 1-ги пункт[…]
четкенде" деп сөстерниң соонг[…]
2-ги кезээнде айыткан та[…]
аңгыда," деп сөстерни немээр;

в) 7-ги кезектиң бирги абза[…]
хар" деп сөстерниң соонга ",[…]
өөредилге албан черинде өө[…]
хүндүскү хевиринде өөре[…]

...терни немээр.

2 чүүл
Бо Хоойлу, ону албан езузу-биле парлаан ...ден эгелээш, он хонук эрткен соонда ...үг болуп кирер болгаш, 2010 чылдың ...рь 1-ден эгелеп тургустунуп келген хоойлу-дүрүм хамаарылгаларынга хамаарыштыр тараар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 446 ДХ-І.

«Бичии уругга ай санында алыр пособиени тыпсып бээриниң болгаш төлеп бээриниң чурумунуң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кииририниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл
...004 чылдың декабрь 29-та № 1049 УХ-І ...ии уругга ай санында алыр пособиени ...ып бээриниң болгаш төлеп бээриниң ...мунуң дугайында" Тыва Республиканың ...йлузунга («Тувинская правда», 2004 ...ың декабрь 31-де; 2007 чылдың июнь 5- ...екабрь 13-те; 2008 чылдың декабрь 31- ...010 чылдың январь 14-те; «Шын», 2004 ...ың декабрь 31-де; 2007 чылдың июнь 5- ...009 чылдың январь 20-де; 2010 чылдың ...рь 19-та, декабрь 28-те) дараазында ...рилгелерни киирер:

...) 3-кү чүүлдүң үшкү кезээн дараазында ...ге-биле бижиир:

...Федералдыг почта харылзаазының ...низацияларының болгаш өске-даа ...низацияларның бичии уругга ай санында ... пособиени чедирериниң болгаш почта ...рыштыр чорударының талазы-биле дуза ...рилгезин төлээринге үндүрген чарыг...дарын акшаландырарын федералдыг ...а харылзаазының организацияларының ...не пенсиязын чедирер болгаш почта ...рыштыр чорудар талазы-биле дуза чеди...езин төлээринге үндүрген чарыгдал...ын акшаландырарын тодарадып турар ...сия Федерациязының хоойлужудулгазы... доктааткан хемчээлдерге чорудар.";

...) 6-гы чүүлдү дараазында эдилге-биле ...жиир:

...6 чүүл. Бичии уругга ай санында алыр ...собиени тыпсып бээриниң болгаш төлеп ...риниң чуруму

...Бичии уругга ай санында алыр пособиени ...рының дугайында билдириишкинни ...н соңгаар - билдириишкин дээн) ...жимел хевирге бичии уругнуң кады ...ттап турары ада-иезиниң (бичии уруг ...рап алган кижиниң, азыракчының, ажаал...ээлчиниң) чурттап турар чериниң аайы...е чурттакчы чоннуң социал камгалал ...ынче киирер.

...Билдириишкинге өг-бүлениң составының, ... чурттап турар чериниң болгаш өг...ниң кежигүн бүрүзүнүң орулгаларының ...ээлиниң дугайында медээлерни, а ол ...аш киирген медээлерни хынаарынга ...атының чөпшээрелин айтыр.

...Билдириишкинге дараазында докумен...ерни кожар:

...паспортунуң азы ол кижини бадыткап ...р өске-даа документиниң хоолгазын;

...бичии уругнуң төрүттүнгениниң дуга...да херечилелдиң хоолгазын;

...бичии уругнуң чурттап турар черинден ...ада-иези-биле (уруг азырап алган кижи...е, азыракчы-биле, ажаал-тежээлчи-биле) ...ы чурттап турарының дугайында ...зылганы;

...өг-бүлениң кежигүн бүрүзүнүң ажылдап ...ан хаап, өөренип) турар черинден ооң ...газын бадыткап турар шынзылганы азы ...-даа документини;

...сөөлгү ажылдап (албан хаап, өөренип) ...ан чериниң дугайында, доктааткан чурум ...аар шынзыдып каан, күш-ажыл депте...ден, шериг билединден азы өске-даа ...ументиден ушта бижилгени;

...өске ада-иениң (уруг азырап алган кижи..., азыракчының, ажаал-тежээлчиниң) би... уругнуң ай санында алыр пособиезин ...р албайн турарының дугайында чурттап ...р черинге хамааржыр социал камгалал ...ының шынзылгазын.

...Даштыкы хамаатылар болгаш хамааты ...зи чок кижилер Россия Федерациязынга ...таар эрге берип турар шынзылганы не...дужаар болгаш ында Тыва Республикада ...тап турар чериниң аайы-биле бүрүткет...деп демдеглелдиг болур.

...Азыралда (ажаал-тежээлде) турар бичии ...та ай санында алыр пособиени тыпсып ...ри-биле дараазында документилерни ...ей дужаар:

...гус чер бот-башкарылга органнарының ...итпиринден бичии уругну азыралга ...аал-тежээлге) берипкениниң дугайында ...а бижилгени;

...гус чер бот-башкарылга органнарындан ...ракчы (ажаал-тежээлчи) бичии уругну ...раарынга акша-хөреңгини ... [illegible]

дугайында шынзылганы.

Пособиени улгаттырган хемчээлге алыр дээш билдириишкин киирген кижи дараазында документилерни немей киирер:

1) чаңгыс бот иелерниң уругларынга - төрүттүнген дугайында херечилелче уругнуң адазының дугайында медээлерни киириринге үндезин дугайында ХБАБ органнарындан шынзылганы;

2) алимент төлээринден ада-иези ойталап каапкан уругларга, азы болза федералдыг хоойлужудулга-биле көрдүнгени кажан алимент тырттырары болдунмас өске-даа таварылгаларда, пособие тыпсырының үндезиннеринден хамаарылгалыг кылдыр дараазында документилерниң кайы-бирээзин:

дилеп турар өрелиг кижиниң кайда турарын бир ай хуусаа иштинде тодарадыры болдунмаан дугайында иштики херектер органнарындан медээ;

өрелиг кижиниң оларда турарының дугайында болгаш ол кижиниң ап турар шалыңының чогунуң дугайында чогуур албан черинден (шииткел эртип турар, хоругдалда, албадал-биле эмнедип турар, суд-эмчи экспертизазын эртери-биле чоруткан азы өске-даа үндезиннер-биле) шынзылга;

суд актыларын албадал-биле күүсеттирер органның судтуң шиитпирин күүсетпейн турарының чылдагаанын бадыткап турар шынзылгазы;

иштики херектер органының паспорт-виза албанының хамаатының даштыкыже доктаамал чурттаар дээш үнгениниң дугайында шынзылгазы, а ол ышкаш юстиция органының өрелиг кижи Россия Федерациязының эрге-хоойлулуг дуза көргүзер дугайында ооң-биле керээ чарганы даштыкы күрүнеге чурттай берген таварылгада алимент тыртар дугайында судтуң шиитпирин күүсетпээниниң дугайында медээзи;

3) кыйгыртыг езугаар шериг албаны эрттирип турар шериг албанныгларның уругларынга хамаарыштыр дараазында документилерниң кайы-бирээзи:

уругнуң адазын шериг албанынче кыйгырткан дугайында шериг комиссариадының шынзылгазы;

уругнуң адазы ында өөренип турар дугайында профессионал өөредилгениң өөредилге шериг албан черинден шынзылга.

Организацияларның болгаш бүдүрүлгелерниң удуртукчулары оларның берген документилеринде кирип турар медээлерниң шынга дүүшкээ дээш хоойлужудулга-биле дүүштүр харыысалгалыг болур.

Уругну чааскаан азырап турар авага бичии уругнуң ай санында алыр пособиезин улгаттырган хемчээлге тыпсырын болгаш төлээрин дараазында таварылгаларда болдурар:

бир эвес уругларның төрүттүнген дугайында херечилелинде адазының дугайында бижимел демдеглел чок болза, азы бижимелди доктааткан чурум езугаар авазының айтыышкыны-биле киирген болза. Чааскаан уруг азырап турар ава өгленген таварылгада, бичии уругнуң ай санында пособиезин улгаттырган хемчээлге алыр эргези өгленир мурнунда төрүттүнген уругга хамаарыштыр хевээр артар;

өгленмээн херээжен бичии уруг азырап алганда, хамааты байдалының актыларын бижиир номче ол ава кылдыр киир бижиттинген айдан эгелеп;

доктааткан чурум езугаар ава кижиниң чааскаан азырап турган уруун (авазы өлген уржуунда, аараанда болгаш өске-даа чылдагааннарда) азыракчыже азы ажаал-тежээлчиже кижизидери-биле дамчытканда.

Бир эвес аваның уруг божуп алганы эр кижи доктааткан чурум езугаар уругнуң ачазы деп тодараттына бергенде азы авазы өгзы деп тодараттына бергенде азы авазы өг-бүле ботталенген соонда уругну чаа өг-бүле боттарының төлү кылдыр азырап алганда, чааскаан уруг азырап турар авага бичии уругнуң ай санында пособиезин улгаттырган хемчээлге төлээр кылдыр шиитпирлевес болгаш төлевес.

Төрээн адазын тодараткан таварылгада ... [illegible]

йында бижимел актызынче адазының дугайында медээлерни кииргенде, ХБАБ органнары чогуур өскерилгелерни кылырының дугайында авазының чурттап турар чериниң аайы-биле социал камгалал органынче дыңнадыр.

Ада-иези алимент төлээринден дезип турар азы Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле көрдүнгени өске-даа таварылгаларда, кажан алиментини тыртары болдунмас болза, бир эвес алимент төлээр хүлээлгелиг кижилерден уругларынга ону тыртып бээр дугайында судтуң шиитпири (судтуң дужаалы) дараазында таварылгаларда күүсеттинмейн турар болза, бичии уругларның ай санында улгаттырган хемчээлдиг пособиезин алырын шиитпирлээр болгаш төлээр:

алимент төлээринден ойталааны-биле холбаштыр, херек үүлгеткен дээш болгаш өске-даа үндезиннер-биле херек оттурганда, судтуң шиитпирлериниң болгаш истелге органнарының доктаалдарының үндезининге иштики херектер органнары оларны дилеп турар;

эң биче хемчээлге олардан алимент тыртары болдунмас шалың төлевири чокта, эдип-кижизидер күш-ажыл албан черлеринге (Эдип-чазаар-күш-ажыл колонияларынга, кара-бажыңнарга, күш-ажыл-кижизидилге колонияларынга) шииткел хуусаазы эртип турар үезинде;

судтуң шиитпири езугаар олар албадал-биле эмнедип турар үеде;

хоругдалга турган үезинде оларның шалың алыр аргазы чок болганда (түр када хоругдал черлеринге чыдырда, истелге черинге хоругдатканда база өске-даа), истелге органнарының азы судтуң доктаалдарының үндезининге суд-эмчи экспертизазы эртип турарда, чагырга чериниң эге саналы-биле ажылындан үндүргени-биле холбаштыр суд маргылдаазы чоруп турар үеде азы Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле доктааткаңы чурум езугаар истелге органнарының, баштайгы истелгениң, прокуратураның азы судтуң хоойлуга дүүшпес хемчеглериниң чедирген когаралын эгидер дугайында айтырыгны көрүп турар үеде, а ол ышкаш кажан судтуң шиитпирин күүседири ол кижилерден хамаарылга чок чылдагааннар уржуунда болдунмас апарган өске-даа таварылгаларда;

ол кижилерниң Россия Федерациязында суд шиитпирлерин удур-дедир күүседириниң айтырыглары көрдүнүп турар хоойлу-дүрүм талазы-биле дуза көргүзериниң дугайында керээзи чок болганы-биле даштыкы күрүнениң девискээринде доктаамал чурттап турары.

Бир эвес өрелиг кижи Россия Федерациязының хоойлу-дүрүм талазы-биле дуза көргүзер дугайында ооң-биле керээ чарып алганы даштыкы күрүнеде чурттап турар таварылгада, дузаламчы акшаны бо Хоойлу-биле көрдүнген таварылгаларда төлеп бээр.

Ада-иезиниң кайда турары билдинмес уругларга пособие төлевирин кылып эгелээнде, социал камгалал органы иштики херектер органынче өрелиг кижиниң уругларынга пособиени төлеп эгелээниниң дугайында медээни чорудар болгаш ооң-биле бир эвес өрелиг кижи тыпты бээр болза, ол дугайында социал камгалал органынче харыы кылдыр дыңнадырының дугайында дилээр.

Пособие төлевирин кылып эгелээнинден бээр, бир чыл хуусаа эрткенде, чогуур медээ кирбээн таварылгада, социал камгалал органы иштики херектер органынче өрелиг кижини дилээри уламчылап турар дугайында бадыткалдыг бижикти чорудар.

Бичии уругнуң улгаттырган хемчээлдиг пособиезин төлээрин өрелиг кижи алиментини төлеп эгелээн айының соонда, айдан эгелеп соксадыр, а өрелиг кижини дилеп турар таварылгада - өрелиг кижиниң турар чери тодараттына берген айның соонда, айдан эгелеп соксадыр.

Бичии уругнуң ай санында алыр пособиезин улгаттырган хемчээлинге шериг албанныгларның уругларынга дараазында үеде төлээрин шииттпирлээр болгаш төлээр:

уругнуң адазы шериг албанынга кыйгыртылга езугаар сержант, старшина, солдат азы матрос кылдыр эртип турда;

уругнуң адазы профессионал өөредилгениң өөредилге шериг албан черинге шериг албанын эрттирер дугайында керээ чарарынга чедир өөренип турда.

Бичии уругнуң ай санында алыр пособиезин тыпсырын болгаш төлеп бээрин билдириишкин киирген черин езугаар чорудар.

Өг-бүлениң орулгаларының дугайында билдириишкин ээзиниң киирген шынзылгаларында айыткан медээлерни немелде хынаары эргежок чугулазының дугайында шиитпирни уруг-биле чурттап турар ада-иениң (уруг азырап алган, азыракчының, ажаал-тежээкчиниң) чурттап турар чериниң аайы-биле социал камгалал органының удуртукчузу хүлээп алыр.

Бичии уругга ай санында алыр пособие тыпсырының дугайында азы айыткан пособиени төлээринден ойталаарының дугайында дыңнадыгны билдириишкин ээзинче, хамаатыларның уруглары-биле чурттап турар чериниң аайы-биле социал камгалал органы бижимел хевирге, ай санының пособиезин тыпсып бээрин дилээн бижимел дилегни бүрүткээн соонда, 30 хонук дургузунда чоруткан турар ужурлуг.

Өг-бүлениң орулгаларының дугайында билдириишкин ээзиниң киирген медээлеринге хамаарыштыр немелде хыналда чорудар апарган таварылгада, социал камгалал органының удуртукчузу билдириишкинни көөр хуусаазын узадыр, ынчалза-даа 30 хонуктан хөй эвес хуусаага узадыр дугайында шиитпирни хүлээп алыр болгаш ол дугайында бичии уругга ай санының алыр пособиезин бээрин дилээн бижик киирген хамаатыга баш бурунгаар дыңнадыр.

Бичии уругнуң ай санында алыр пособиезин төлеп бээринден ойталаар дугайында дыңнадыгга ойталааның чылдагааннарын, а ол ышкаш аңаа хамаарыштыр хомудал киирер чурумун айтыр. Билдириишкин ээзинге билдириишкинге кошкан бүгү документилерни хары угда дедир эгидер.";

3) 8-ки чүүлдү дараазында эдилге-биле бижиир:

"8 чүүл. Күрүнениң ай санының пособиелерин ап турар улустуң, ону төлээринге салдар чедирип турар байдалдарның өскерилгениниң дугайында медеглээр хүлээлгези

Күрүнениң ай санының пособиезин ап турар улус бир ай хуусаа дургузунда, пособие төлеп турар чериниң аайы-биле социал камгалал органынче пособиениң хемчээлиниң өскерлирин азы ону төлээрин соксадырынга чедирер байдалдарның тургустунуп келгениниң дугайында дыңнадыр.

Күрүнениң ай санының пособиезин ап турар улус пособие акшазы алыр эргезин чыл санында бадыткаар.".

2 чүүл
Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 448 ДХ-І.

«Тыва Республиканың Долаа фондузунуң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кииририниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл
2004 чылдың ноябрь 30-де № 910 УХ-І "Тыва Республиканың Долаа фондузунуң дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2005 чылдың март 25-те; 2008 чылдың май 15-те; 2010 чылдың февраль 11-де; «Шын», 2004 чылдың декабрь 28-те; 2008 чылдың май 20-де; 2010 чылдың январь 19-та) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 5-ки чүүлде:

а) 2-ги кезээнде "Улуг Хуралдың Хоойлужудулга палатазының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

б) 3-кү кезээнде "Улуг Хуралдың Хоойлужудулга палатазынче" деп сөстерни "Дээ... (парламентиже)" деп сөстер-биле солуур;

2) 12-ги чүүлдүң 5-ки кезээн күжүн чидирген деп санаар;

3) 13-кү чүүлдүң 1 база 2 дугаар кезектеринде "Улуг Хуралдың Хоойлужудулга палатазы" деп чогуур падежте сөстерни "Дээди Хурал (парламент)" деп чогуур падежте сөстер-биле солуур.

2 чүүл
Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 452 ДХ-І.

«Тыва Республикага күрүне хөреңгизин хуужударының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кииреринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2003 чылдың февраль 21-де № 155 УХ-I "Тыва Республикага күрүне хөреңгизин хуужударының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2003 чылдың март 1-де; 2006 чылдың август 2-де; 2007 чылдың июнь 7-де; 2010 чылдың март 18-те; «Шын», 2006 чылдың июль 11-де; 2007 чылдың июнь 5-те; 2010 чылдың март 23-те) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 5-ки чүүлдүң 1-ги кезээнде:

а) 1-ги пунктуда "Улуг Хуралдың Хоойлужудулга палатазынче" деп сөстерни "Дээди Хуралче (парламентиже)" деп сөстер-биле солуур;

б) 2-ги пунктуда "Улуг Хурал" деп сөстерни "Дээди Хурал (парламент)" деп сөстер-биле солуур;

2) 8-ки чүүлде:

а) чүүлдүң адында "баш удур тургускан планының (программазының) күүселдезиниң" деп сөстерни "түңнелдериниң" деп сөс-биле солуур;

б) 1-ги кезээнде "Улуг Хуралдың Хоойлужудулга палатазынче" деп сөстерни "Дээди Хуралче (парламентиже)" деп сөстер-биле, "баш удур тургускан планының (программазының) күүселдезиниң" деп сөстерни "түңнелдериниң" деп сөс-биле солуур;

в) 2-ги кезээнде "баш удур тургускан планының (программазының) күүселдезиниң" деп сөстерни "түңнелдериниң" деп сөс-биле солуур;

3) 12-ги чүүлде:

а) 1-ги кезээнде "күүседип турар" деп сөстерни "боттандырып турар" деп сөстер-биле солуур;

б) 2-ги кезээнде ", база ол ышкаш күрүне хөреңгизиниң садыг-саарылга дугуржулгазының түңнелинде алган акша-хөреңгилерниң" деп сөстерни ап кааптар.

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 454 ДХ-I.

«Геологтуг шинчилээшкин кылырынга болгаш ниити нептереңгей казымал байлактарны тыварынга, а ол ышкаш казымал байлактар тывары-биле холбашпаан сорулгаларга Тыва Республикада чер иштиниң байлактарының участоктарын ажыглалга бээриниң чурумунуң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кииреринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2004 чылдың декабрь 29-та № 1105 УХ-I "Геологтуг шинчилээшкин кылырынга болгаш ниити нептереңгей казымал байлактарны тыварынга, а ол ышкаш казымал байлактар тывары-биле холбашпаан сорулгаларга Тыва Республикада чер иштиниң байлактарының участоктарын ажыглалга бээриниң чурумунуң дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2005 чылдың март 25-те; 2007 чылдың июль 3-те, ноябрь 3-те; 2008 чылдың май 28-те, декабрь 31-де; 2009 чылдың май 28-те; «Шын», 2007 чылдың июль 10-да, ноябрь 1-де; 2008 чылдың июнь 3-те, декабрь 30-де; 2009 чылдың май 21-де) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 2.1 чүүлде:

а) адында "Улуг Хуралдың" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

б) чүүлдүң сөзүглелинде "Улуг Хуралдың" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

2) 10-гу чүүлге дараазында утказыг он дугаар абзацты немээр:

"хөмүр-даш (кывар сланецтер) казып (болбаазырадып) турда шахтага, хөмүр-даш каъдынга база казып каапкан девискээрге частыр айыылдыг газтарны тударын доктааттынган чөпшээреп болур нормаларга чедир чавызадырының байдалдары;";

3) 19-ку чүүлдүң 2-ги кезээнде:

а) 3-кү пунктуну күжүн чидирген деп санаар;

б) 5-ки пунктуну күжүн чидирген деп санаар;

4) 22-ги чүүлдү дараазында эдилге-биле бижиир:

"22 чүүл. Конкурска (аукционга) киржири дээш чыылда

1. Конкурска (аукционга) киржири дээш чыылданы ооң бүгү киржикчилери киирер болгаш ол чагыглар бүрүткээр негелделерниң бирээзи болур. Чыылданың түңүн конкурсту (аукционну) белеткээринге, эрттиреринге болгаш түңнелдерин үндүреринге, кииришкирген эксперттерниң шалыңын төлээринге үндүрер чарыгдалдарның өртээн барымдаалап тодарадыр.

2. Ниити нептереңгей казымал байлактарның чыдар чери бар чер иштиниң участоктарының азы тус чер ужур-дузалыг чер иштиниң участоктарының талазы-биле конкурска (аукционга) киржири дээш киирер чыылданың түңү Тыва Республиканың бюджединиң айыттынган участоктарда чер иштиниң ажыглалының чорудуун таарыштырып турар орулгазынче кирер.".

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 456 ДХ-I.

«Долгандыр турар хүрээлеңни камгалаарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кииреринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2003 чылдың ноябрь 27-де № 417 УХ-I "Долгандыр турар хүрээлеңни камгалаарының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга ("Тувинская правда", 2004 чылдың февраль 20-де, апрель 13-те, декабрь 31-де; 2007 чылдың август 2-де; 2009 чылдың февраль 19-та, июнь 23-те; "Шын", 2004 чылдың февраль 18-те, апрель 14-те; 2007 чылдың август 21-де; 2009 чылдың март 12-де, июнь 18-те) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 5-ки чүүлдүң 1-ги кезээнде:

а) бирги абзацта "Улуг Хуралдың Хоойлужудулга палатазының" деп сөстерни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстер-биле солуур;

б) алдыгы абзацты күжүн чидирген деп санаар;

2) 20-ги чүүлдүң 4-кү кезээ кылдыр дараазында абзацты немээр:

"Долгандыр турар хүрээлеңче бүдүмелдер болгаш микроорганизмнер үндүр октаарынга база дүжүр октаарынга чөпшээрелди бээри дээш, үндүрүглер болгаш чыылдалар дугайында Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле доктааттынган хемчээлдерге болгаш чурум езугаар күрүне каайлызын төлээр.";

3) 21-ги чүүлде:

а) "Тургузарының нормативтери" деп сөстү "1. Тургузарының нормативтери" деп сөстер-биле солуур.

б) дараазында уткал[...]
немээр:

"2. Бүдүрүлгениң арт[...]
зарының болгаш херегл[...]
терин база оларны тарады[...]
бадылаарының дугайын[...]
бээри дээш, үндүрүглер б[...]
дугайында Россия Федер[...]
лужудулгазы-биле доктаа[...]
дерге болгаш чурум [...]
каайлызын төлээр.".

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-е[...]
хүнден эгелээш, он хонук[...]
болур.

Тыва Республиканы[...]
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 458 ДХ-I.

«Тыва Республикада экологтуг экспертиза дугай[...] Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер ки[...] дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парлам[...] чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2007 чылдың июнь 26-да № 142 УХ-II "Тыва Республикада экологтуг экспертиза дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2007 чылдың июль 5-те, ноябрь 3-те; 2008 чылдың декабрь 31-де; 2009 чылдың май 16-да; «Шын», 2007 чылдың июль 10-да, ноябрь 1-де; 2008 чылдың декабрь 30-де; 2009 чылдың май 19-та) дараазында өскерилгелерни киирер:

1)1-ги чүүлде:

а) үш - сес дугаар абзацтарны күжүн чидирген деп санаар;

б) он бир - он ийи дугаар абзацтарны күжүн чидирген деп санаар;

в) он дөрт - он алды дугаар абзацтарны күжүн чидирген деп санаар;

2) 6-гы чүүлдүң адында "Даргазының" деп сөстү "Баштыңының - Даргазының" деп сөстер-биле солуур;

3) 7-ги чүүлдү дараазында эдилге-биле бижиир:

"7 чүүл. Күрүнениң экологтуг экспертизазының талазы-биле Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) бүрүн эргелери

Күрүнениң экологтуг экспертизазының талазы-биле Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) бүрүн эргелеринге дараазында чүүлдер хамааржыр:

Тыва Республиканың хоойлуларын болгаш өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын ажылдап кылыры, хүлээп алыры, оларже өскерилгелерни киирери болгаш оларның күүселдези дээш контрольду боттандырары;

республиканың тускай[...]
граммаларын күүседири [...]
боттандырары.";

4) 8-ки чүүлдүң 2-ги [...]
абзазында "тус чер бот-ба[...]
деп сөстерниң соонга [...]
тарының болгаш муниципа[...]
ның" деп сөстерни немээр[...]

5) 12-ги чүүлдүң 6-гы ке[...]
сөстү "чээли" деп сөс-бил[...]

6) 18-ки чүүлде:

а) 1-ги кезээнде:

үшкү абзацты дараазы[...]
бижиир:

"хөй-ниитиниң экологт[...]
чорударының дугайында [...]
күрүне, коммерция азы [...]
талазы-биле чажыт болуп [...]
лиг объектилерге хамаары[...]

дөрткү абзацты дарааз[...]
бижиир:

"хөй-нийти организац[...]
жыышкының) күрүнед[...]
бадыткап турар документи[...]
киирбээн;";

б) 3-кү кезекте "ойтал[...]
"ойталаарынга" деп сөс-би[...]

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езу[...]
хүнден эгелеп күштүг болу[...]

Тыва Республиканы[...]
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 460 ДХ-I.

«Көжүп чорааш одарладыр мал ажылының сорул[...] девискээрлерни тодарадырының болгаш чер[...] ажыглаарының чурумунуң дугайында» Тыва Респу[...] Хоойлузунга өскерилгелер кииреринин дугай[...]

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламе[...] чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2005 чылдың декабрь 23-те № 1497 УХ-I "Көжүп чорааш одарладыр мал ажылының сорулгаларынга девискээрлерни тодарадырының болгаш черлерни ажыглаарының чурумунуң дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2005 чылдың декабрь 30-де; 2009 чылдың июнь 6-да; «Шын», 2005 чылдың декабрь 29-та; 2009 чылдың июнь 9-та) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 5-ки чүүлдүң 1-ги кезээн күжүн чидирген деп санаар;

2) 6-гы чүүлдүң 4-кү кезээнде "арендага" деп сөстүң соонга "беш чылдан эвээш эвес хуусаада" деп сөстерни немээр;

3) 7-ги чүүлде "ажыглаттынып турар чер участоктарының" деп сөстерни "ажыглап турар чер участоктарын[...]
сөстер-биле солуур, "күшт[...]
федералдыг хоойлужудул[...]
сөстерни "Шимчевес эт-хө[...]
болгаш ооң-биле дугуржу[...]
бүрүткелиниң дугайында [...]
хоойлуга" деп сөстер-биле [...]

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езу[...]
хүнден эгелээш, он хонук [...]
күштүг болур.

Тыва Республиканың
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың март 16
№ 462 ДХ-I.

ШЫН

Индекс 667000.
Кызыл хоорай,
Красноармейская, 100.

ТУРГУЗУКЧУЗУ: Тыва Республиканың Чазаа.
Кол редактор С.С.МОНГУШ

РЕДАКЦИЯНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: Кол редактор—2-01-35, редакторнуң оралакчызы — 2-19-87, тел: факс (394-22) 2-17-94, бухгалтерия — 2-17-91. e-mail: shyntuva@mail.ru; shyntuva@yandex.ru

КИЛДИСТЕР: ниитилел-политиктиг килдис—2-18-10, культура, өөредилге — 2-03-88, чагаа — 2-17-09, көдээ ажыл-агыйы — 2-17-09 очулга — 2-03-87, үлетпүр — 2-40-77.

Солун келбейн барганда, 3-14-94 телефонче долгаар.

Неделяда үш катап үнер. Хемчээли парлаан 3 ама.

Тираж 8100. Чагыг 36. Номерни парлалгаже дужааганы: график езугаар — 21.00, херек кырында — 20.00.

АГАР САНЫВЫС: № 40703810900000010000 ОАО НКО [...]
Кызыл ИНН—1701008465; корр сч 30101810700000000740 БИ[...]

Россия Федерациязының Парлалга, телерадио-дамчыд[...]
массалыг коммуникациялар херектериниң талазы-биле ямызы[...]
Сибирьде регионнар аразының девискээр эргелели «Шын» [...]
чылдың май 14-те эде бүрүткээн.

Херечилелдиң дугаары — ПИ № 16-0510. Индекс 11530, 31[...]
«Тываполиграф» ААН-ге парлаан. (Кызыл, Щетинкин-Кра[...]

Солунда парлаттынган материалдарның авторларыны[...]
редакцияның туружу-биле дүүшпейн барып болур. Айыттын[...]
болгаш өске-даа фактылары, дыңнадыглары дээш автор[...]
харыылаар.